

VIENYBĖ

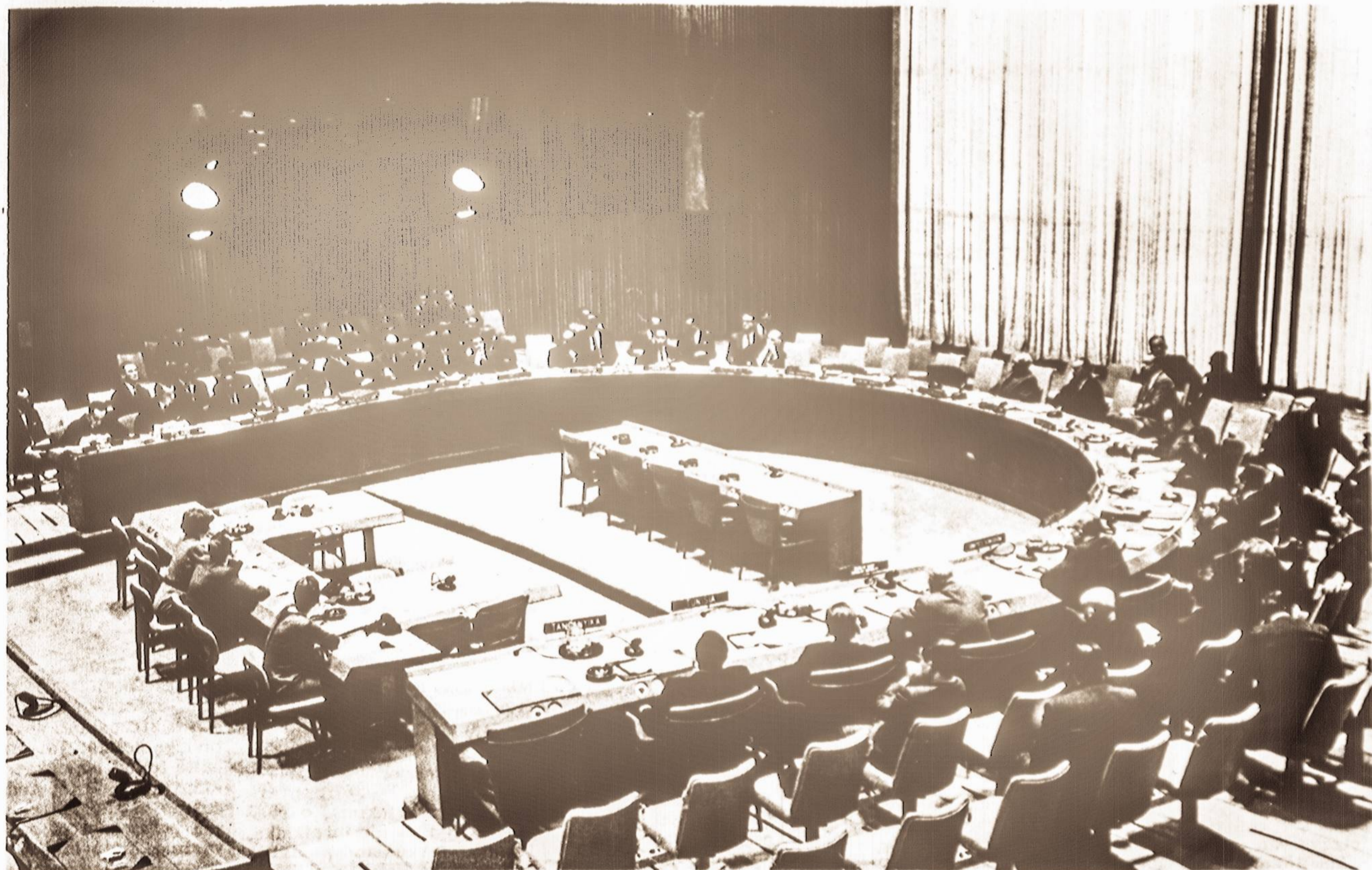
76 M. 25 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1962 M. BIRŽELIO (JUNE) 29 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Į juos kreipėsi Tarptautinė Žmogaus Teisių Sąjunga, prašydama svarstyti Pabaltijo kolonializmo klausimą. Tai specialus Jungtinių Tautų generalinės asamblėjos 17 asmenų komitetas nukolonijavimo deklaracijai vykdyti savo pirmo posėdžio metu šių metų pavasarį. Unations nuotrauka

Jungtinės Tautos ir kolonializmas

Salomėja Narkėliūnaitė

Tuo metu, kai specialiai susirinkusi Jungtinių Tautų generalinės asamblėjos šešioliktoji sesija diskutavo dar dviejų Afrikos tautų išvedimą nepriklausomybėn, į JT atėjo Pabaltijo peticija.

Dvi Afrikos džiunglių teritorijos Ruanda-Urundi, ligi šiolie buvusios senos belgų kolonijos, nuo liepos 1 d. Jungtinių Tautų valia gauna nepriklausomybę ir netrukus išsijungia į tarptautinę bendruomenę, padidindamos JT narių skaičių iki 106.

Tuo tarpu Lietuvai, Latvijai ir Estijai, kurios yra laikomos "moderniomis sovietų kolonijomis", Tarptautinė Žmogaus Teisių Sąjunga iš Jungtinių Tautų prašo "nors tiek spaudimo prieš jų kolonizatorių pavergėją, kiek jo talkoma Belgijai, Portugalijai ir Prancūzijai."

Tasai prašymas išreikštas memorandume, pasiūstame specialaus JT nukolonijavimo komiteto pirmininkui.

Kiti memorandumo punktai

Memorandume nurodoma, kad Pabaltijo tautos "pagal Dievo duotą ir žmonių pasikelbtą įstatymą turi teisę susilaukti iš Jungtinių Tautų bent tiek dėmesio, kiek ta organizacija rodo Afrikos tautoms ir gentims."

Atkreipus dėmesį į tai, kad sovietinis kolonializmas Pabaltijo valstybėse yra "drastiškiausias ir akivaizdžiausias rusiško kolonializmo pavyzdys Rytu ir Centrinėje Europoje", memorandume nurodoma:

Lietuva, Latvija ir Estija, suvereninės ir nepriklausomos valstybės prieš II Pas. karą, respektuojami Tautų Sąjungos nariai, yra išduotos be atodairos svetimai valdžiai, kuri nuslopino nepriklausomybę bei laisvę ir kuri stengiasi sunaikinti jų tautinį tapatumą. Jų balso Jungtinėse Tautose negirdėti, betgi jos tebėra Europos tautos, turėjusios ilgaamžes valstybės, laisvės ir Vakarų civilizacijos tradicijas.

(Tuo tarpu laukinės Afrikos tautos ne tik tokių tradicijų neturi, bet net nežino, ką tokia nepriklausomybė reiškia. Faktas: tada, kai Jungtinių Tautų asamblėja diskutavo nepriklausomybės suteikimą Ruanda-Urundi teritorijoms, Urundi arba, kaip ji naujai vadinsis, Burundi karalius Mwami Mwamsta IV važinėjo po savo būsimos valstybės kaimus ir aiškino savo pavaldiniams: "Kai kurie jūsų galvoja, kad gavus nepriklausomybę nustos veikti įstatymai ir kad kiekvienas jūsų galės daryti, ką tik nori; vogti, naikinti, be baimės, kad bus nubausti. Išmeskite iš galvos tokias mintis. Jos tolimos nuo tikrovės. Mes budėsime už taikos ir taikos išsaugojimą dar labiau nei kada nors anksčiau."

Gi Jungtinių Tautų ekspertai jau rengėsi vykdyti pradėti juodukus mokyti, kaip organizuoti administraciją ir tvarkos saugojimo aparatą, kartu imdamiesi du milijonus dol. to darbo pradžia. S. N.)

Memorandume atremiami du dalykai: į tvirtinimą, kad

Pabaltijo kraštai prisijungė prie Sovietų Sąjungos savo noru, atsakoma, kad tai melas, nes jie buvo prievarta aneksuoti, sulaužant visas tarpusavio sutartis, ir dar nurodoma, kad tie kraštai dabar turi mažiau teisių ir vidaus savivaldos už Kenos ar Rodezijos žmones; nurodoma, kad vadinama teisė išsijungti iš Sovietų Sąjungos esanti fiktyvi.

Apibūdino kolonializmą

Pačioje memorandumo pradžioje Tarp. Žmogaus Teisių Sąjunga apibūdina, kaip ji supranta kolonializmą ir kad pagal tą definiciją Pabaltijo atvejas įeina į nukolonijavimo komiteto veiklos kompetenciją.

Kolonializmu ta Žmogaus teisių sąjunga laiko: pavergimą jėga; svetimą dominavimą, primetusį savo valią ir neleidžiantį laisvai apsispręsti; kolonizaciją ir ūkinį išnaudojimą. Pabrėžiama, kad faktas, ar tie kraštai būtų užjūriuose, kaip yra buvę su Vakarų kolonijomis, ar tame pačiame žemyne, kaip buvo rusų ir sovietų kolonijos, nedarąs jokio esminio skirtumo.

Tasai memorandumas buvo pasiūstas birželio 15 d., nors pranešimuose spaudai buvo nurodyta birželio 21 d. data ir ji kai kurių privilegijuotu pirmumu gavusių žinias lietuviškų laikraščių pranešta birželio 22 d.

Rašant šias eilutes (birželio 27 d.), Tarptautinės Žmogaus Teisių Sąjungos raštinėje New Yorke dar nebuvo pa-

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Amerikos mokyklos diplomais apdalino šimtus mūsų akademinio jaunimo. Tėvams džiaugsmas. Džiaugsmas ir Amerikai, nes, studentės Gailiūšytės išvada, mūsų akademikai baigia persiorientuoti iš Lietuvos pabėgėlio į Amerikos piliečio stovį. Išmokslinta inteligentija yra kiekvienai valstybei pažiba. Ar bus iš mūsų akademikų džiaugsmo lietuviams, kaip tautai? Ar skaitys jie mūsų spaudą ir jai rašys? Ar domėsis mūsų literatūra? Ar dalyvaus organizacijose, užimdami senimo vietas? Ir iš viso, ar rūpinsis tautos kamienų, jo pergyvenimais ir likimu? Al Gimantas mano, kad būsimoji inteligentija kalbėsianti daugiau angliškai negu lietuviškai, bet sako, kad turime tikėti, jog bus jautri tautos reikalams ir dvasia jausis lietuvišiais. Na, ką gi — tikėkime, nes kitoniškesnėmis vagonis gyvenimo, turbūt, neturime pajėgų nukreipti.

Tėviškės Žiburiai Kanadoje turėjo bendradarbių susirinkimą, kuriam leidėjai pareiškė pagrindinę savo (ir visų leidėjų) rūpestį — plėsti laikraščio plitimą. Daugiau prenumeratorių, daugiau aukų, daugiau gerų raštų ir gero žodžio! Iš bendradarbių pusės Iz. Matusevičiūtė pareiškė pageidavimą "sustiprinti informaciją apie okupuotą Lietuvą." Dr. A. Anysas mano, kad spauda nebeturė ryšio su Lietuvos praeitimi, o slapukai privaleltų pasirašyti pavardėmis. Al Gimantui atrodė, kad laikraščiams patogesnis būtų "tabloid" formatas, o užsienio politikos klausimais per daug juodos spalvos Vakarams ir jų vadams.

Pritariame! Ir mes norėtumėm daugiau žinių (ne "lakiruotų" ar "nudailintų") apie mūsų brolių tragingą gyvenimą ir kūrybą Lietuvoje. Ir mums geriau patinka raštai iš Lietuvos, iš Amerikos

Nukelta į 5 psl.

Nukelta į 4 psl.

Lietuviai Kalifornijoje

Vladas Bakunas

Sukaktuvininkas J. Kučingis taria padėkos žodį ji sveikiniams 25 metų kunigystės proga. L. Kančiausko nuotrauka

Los Angeles šv. Kazimiero pats reikšmingiausias (kaip kun. J. Kučingio kunigystės 25-rių metų sukakties minėjimas birželio 17 d. praėjo labai iškilmingai. Ta proga iš Chicagos buvo atvykęs vyskupas V. Brizgys, kuris per pildytoje bažnyčioje pasakė pamokslą. Po pamaldų Los Angeles Breakfast Club patalpose buvo banketas, kuriame dalyvavo apie 600 žmonių. Tai pirmas atsitikimas Los Angeles lietuvių kolonijos istorijoje, kai bankete (kuris įėjimas kainavo 5 dol. asmeniui) dalyvavo toks didelis skaičius lietuvių. Tiesa, jame buvo gal kokie du ar trys desėtkai ir kitataučiai. Prie garbės svečių stalo, be savųjų, matėsi ir miesto, apskrities ir stulto atstovai, kurie kun. J. Kučingui įteikė atitinkamus adresus — rezolucijas, įvertinančias jubilato asmenį ir jo darbus. Be gausybės sveikinių raštu, telegramomis ir žodžiu vietinių organizacijų vardu) — gal

Banketo programai vadovavo telsėjas J. C. Peters. Protarpiams dalyviai turėjo progos pasigėrėti puiklomis solo dainomis, kurias padainavo Florence Korsakaitė ir pabaigai — viešnia iš Bostono Daiva Mongirdaitė. Grojo labai geras Ray Noval orkestras. Pats banketas pradėtas kun. A. Valluškos malda ir Amerikos himnu, o užbaigtas Lietuvos himnu. Bendrai — šis kun. J. Kučingio sidabrinis jubilėjus paminėtas ne tik labai iškilmingai, bet ir įspūdingai. Jį paminėjo ir visa amerikinė vietos didžioji spauda. Los Angeles Lietuvių Fronto Bičiuliai (šiuo metu pirmininkaujami J. Kojello) birželio 16 d. vakare Lietuvių Namuose surengė pagerbimą

vienam produktyviausių mūsų rašytojų Jurgiui Gliaudai, ryšium su pasirodymu jo naujo romano "I Karo Sonata" kurį išleido Nidos leidykla. Pagerbimą, kurin prisirinko apyplinė salė, daugumoje Fronto Bičiulių ir tik kviesiniai svečiai, atidarė valdybos narys Alg. Raulinaitis, kuris žodini vaizdą apie rašytoją Jurgį Gliudą nupiešti pakvietė rašytoją Alę Rūtą-Arblenę. Ji tikrai puiklomis apybraižomis pristatė publikai autorių Jurgį Gliudą kaip rašytoją ir kultūrininką bei jo "vaikus" — iki šiol jo parašytus ir išleistus (kurių net trys premijuoti) romanus.

Juozas Kojelis rašytoją J. Gliudą pristatė kaip pajėgų ir pasižventusį politinės kovos bendrą, o, be to, pasinaudodamas proga, gana platokai peržvelgė Lietuvių Fronto Bičiulių organizaciją, jos atsiradimą, tikslus ir dabar einamus kelius. Solistės Kalvaitienė ir Čekauskienė vakarą pažvatino solo dainomis (joms akompanavo Br. Budriūnas), o B. Relvydaitė ir R. Dabšys pabaigai padainavo duetą. Po viso to, šeimyniška kavitė, kurios metu beveik visi pagerbimo vakare dalyvavę pirkė po vieną naujojo romano egz. — su autoriaus autografu.

Frontininkams čia atiduotina labai daug kredito už to vakaro surengimą — savo žymaus nario atžymėjimą, bet ar kam nors nevertėtų pagalvoti, kad tokių rašytojų pagerbimas naudinga būtų rengti platesniu mastu, kad būtų prieinama ir platesnei visuomenel.

Atostoginėje kelionėje po Ameriką Los Angeles kelioms dienoms pas gimines ir bičiulius buvo stabtelėję svečiai iš Washingtono D. C.: dr. Domas Krivickas su žmona Gražina Gustaityte - Krivickiene, inž. Vytautas Penkiūnas su žmona Rūta Krivickaitė-Penkiūnienė ir Danutė Penkiūnaitė. Visi važiuoja vienu automobiliu ir birželio 18 d. iš Los Angeles išvažiavo į Seattle parodą. Krivicky giminės šakos slekia ir Los Angeles — jų viena dukterė išteklėjusi už jauniausiojo prof. dr. P. V. Raulinaitčio sūnaus. Iš kitos pusės A.

Los Angeles lietuvių šv. Kazimiero bažnyčios naujai išdekoruotas vidus, kurios statytojas kleb. J. Kučingis birželio 17 d. šventė savo kunigystės 25 metų sukaktį. L. Kančiausko nuotrauka

Gustaitis taip pat čia atstovauja Krivicky-Gustaičių giminės šaką.

Los Angeles jaunieji atetinininkai birželio 17 d. išvyko visai savaitelį į kalnus vasaros stovyklon Lake Arrowhead apylinkėse. Stovyklos vadovas Feliksas Palubinskas, komendantas J. Gliuda Jr., mergaičių vadovė Kalvaitienė, berniukų — Kalvaitis. Stovyklos šeimnininkas Motiejūnienė ir Kojelienė. Stovykloje dalyvauja apie 20 jaunųjų atetinininkų.

Los Angeles lietuvių demokratų kraštui liepos 29 d. turės svarbią savo susirinkimą, o rugpjūčio 26 d. — metinį pikniką. Neseniai įvykusiame valdybos posėdyje numatyta kai kurių svarbių užsimojimų, kurie bus stengiamasi įgyvendinti dar prieš lapkričio mėnesio rinkimus.

Rodos ar tik ne Lietuvių Žinios prieš kuri laiką buvo paskelbta, kad mūsų kolonijos kultūriname gyvenime labai plačiai pažįstami solistai Birutė Relvydaitė ir Rimtautas Dabšys (kelerius paskutinius

metus rodydavęsi su duetais) "susidainavo" — susižiedavo. Dabar vis dar tebematau juodu dainuojant, todėl ir pasitelravau, ar jau vedė. Žmonės, kurie paprastai tokius dalykus geriau žino, man ir sako: "...tik niekam nesakyk, vestuvės numatyta rugpjūčio 11 d." Niekam ir nesakiau, gi apie rašymą nebuvo kalbos... Na — tiek to, anksčiau ar vėliau — sekmės ir laimės.

Ir kita jauna porėlė, nors ir ne dainininkų, kalbama, "susidainavusi" ir taip pat esą besiruošianti sukurti lietuvišką šeimą. Tai Andrašiūnaitė ir inž. Navickas. Andrašiūnaitė (pulk. J. Andrašiūno dukterė) lietuviškai publikai yra pažįstama iš savo dalyvavimo lietuviškoje scenoje su dramos sambūrio pastatymais.

KNYGOS LENTYNOS š. m. nr. 1 (leidžia mecenatas Vytautas Saulius) išėjo padidintas iki 32 psl. Padidintas taip pat ir formatas. Naują viršelį nupiešė grafikas Algirdas Kurauskas. Pažymėtina, kad dalis laisvojo pasaulio lietuvių spaustuvų atsiliepė į bibliografų prašymą.

Los Angeles, Cal. birželio 17 d. šv. Kazimiero liet. parapijos klebono kun. J. Kučingio 25 metų kunigystės sukakties proga, salėje stovi iš kairės: Lukšis, Lukšienė, J. E. vysk. V. Brizgys, Raulinaitienė, Gliaudienė ir rašytojas J. Gliuda. L. Briedžio nuotrauka

RAY'S LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ
Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą
Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.
Telephone: Twining 4-8087

Haven Realty
JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.
J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.
87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v. v.

Ką lietuviai skaitė 1940-1960 metais

Lietuvos Knygų rūmų darbuotojų parengtas leidinys "Grožinė literatūra" (Katalogas, Literatūra, Dailė, Muzika, 1940 - 1960, Valstybinė grožinės literatūros leidykla, Vilnius, 1961, 476 p. - Paruošė A. Bačienė, R. Janauskaitė, A. Kirlytė, R. Šilinis, ir D. Taliūnaitė, Red. I. Jurevičiūtė) - pirmas toks didelis ir išsamus grožinės knygos, pasirodžiusios 1940-1960 m. sovietinėje Lietuvoje, katalogas. Leidinyje knygos suskirstytos į originaliąją ir verstinę literatūrą: literatūros mokslą, kritiką, atsiminimus, apybraižas, tautosaką; literatūrą vaikams, muziką, teatrą, saviveiklą, dailę, leidinius rusų ir lenkų kalbomis.

Kurį katalogo skyrių bepaimtum, kiekvienas savaip idomus, kiekvienas savo medžiaga pavaizduoja Lietuvos kultūrinį gyvenimą literatūroje, muzikoje ir dailės srityse. Literatūros mokslo darbuoto-

jas čia suras žinių apie kiekvieną minėtą laikotarpį pasirodžiusią lietuvių literatūros ar verstinių leidinių, ras žinių, kas jų vertė, iliustravo, kieno parašytas įvadas, koku tiražu jis išleistas; gana gausus muzikinės literatūros skyrius padės muzikui ar muzikos mėgėjui susirasti reikiamą leidinį ir gaidas.

Iš katalogo matyti, kad jau 1945 metais išleista 44 grožinės literatūros knygos bendru 314,000 egzempliorių tiražu.

Per penkiolika tarybinio gyvenimo metų knygu leidimas nepaprastai išaugo, 1960 m. išleista 212 grožinės literatūros knygu 3,609,000 egz. tiražu.

Jų tarpe vien lietuvių literatūros 103 knygos bendru 1,229,000 egz. tiražu, 1940 - 1960 m. lietuvių grožinės literatūros (įskaitant ir literatūrą vaikams) išėjo 1272 knygos, jų tarpe 90 leidinių rusų ir 26 lenkų kalba. Kai kurie

lietuvių literatūros klasikai susilaukė ypatingai gausių leidimų, pvz., Žemaitės išleista 35 knygos bendru 666,400 egz. tiražu, P. Cvirkos 75 knygos - 1,553,500 egz. tiražu.

Valstybinė grožinės literatūros leidykla organizavo ir vertimų leidimą. Šiandien lietuvių kalba galima skaityti ne tik pačius geriausius rusų iki sovietinės ir sovietinės literatūros rašytojus, bet ir daugelio kitų Sovietų Sąjungos ir užsienio šalių rašytojų kūrinius. 1940 - 1960 m. rusų literatūros išleista 861 knyga, jų tarpe daugiatomiaj raštų rinkiniai tokių rusų literatūros klasikų, kaip A. Puškinas, L. Tolstojus, A. Čechovas, I. Turgenevas, M. Gorkis.

M. Gorkio veikalų išleista 51 knyga bendru 405,400 egz. tiražu. Iš užsienio šalių literatūrų daugiausia vertimų susilaukė klasikinė ir pažangioji prancūzų literatūra, jos išleista 111 knygu. Gausių vertimų dėka skaitytojas supažindintas su 20 Sovietų Sąjungos ir 34 vadinamų liaudies demokratijos bei užsienio šalių tautų literatūrų atstovais.

Kaip rodo katalogas, vien tik Lietuvoje 1940 - 1960 m. išversta ir išleista 84 lietuvių rašytojų knygos bendru 3,868,000 egz. tiražu.

Suprantama, tai knygos, kurių turinys atitinka "laiko dvasią" ar kitaip yra naudingas ar nekenksmingas bolševikiniam režimui.

TREČIOKIENĖS PADĖKA

Šį pavasarį dėl nesveikatos turėjau išgulėti St. James ligoninėje apie 5 savaites.

Per tą laiką ligoninėje ir vėliau namuose mane lankė daug mano gerų draugų ir draugų iš New Jersey ir New Yorko. Prisiuntė man galybę gėlių, dovanų, užuojautos ir laišku.

Negalėdama asmeniškai ar laiškais visiems padėkoti už jų gerus linkėjimus, šiuo reiškiu širdingą padėką visiems tiems, kurie mane atėjau ir mane guodė, taipgi ir kun. Totoraičiui, kuris mane lankė ir suteikė man dvasinę pagalbą.

Visiems mano nuoširdi padėka.

IEVA TREČIOKIENĖ
Orange, N. J.

New Yorko lietuvių taut. šokių grupė, ištikus metus savo tautinės išraiškos šokiais gavinusi lietuvių susibūrimus ir gražiai atstovavęs tarpt. pasirodymuose, Liet. Atletų Klubu patalpose baigė savo darbo sezoną, pasiryždamas nuo rudens ruoštis 1963 JAV ir Kanados tautinių šokių, ans. šventėje Chicagoje. Pobūvio metu šokėjams - Feldei Prapuolenytei ir Jurgiui Nemickui, kuriantiems šeimos židinį, išteikta liet. kopytėlė. Šokių grupei vadovauja J. Matulaitienė.

Vienybė nebus siuntinėjama skaitytojams, kurie, net pakartotinai raginami, neatnaujina prenumeratos.

ir radijo komentatoriumi Griffith. Diskusijas organizavo radijo stotis WDCJ, paskyrusi tam beveik valandą laiko. Buvo pasisakyta kaip gražinti visiem žmonėm ir visom tautom žmogaus teises, kaip jas apsaugoti ir ar užtenka tam tikslui Jungtinių Tautų aparato. Abi stotys yra populiarios ir jų programų klauso keliasdešimt tūkstančių klausytojų

IŠ VLIKO VEIKLOS

Vakarų valstybės vyrams besilankant vien pas kitus ir JAV - Sov. Sąjungos deryboms tebeinant, VLIKas kreipėsi telegramomis į JAV prezidentą, į britų premjerą, į Vokietijos kanclerį ir į JAV valstybės sekretorių, primindamas Lietuvos laisvės bylą ir prašydamas kelti laisvo apsisprendimo teisės Lietuvai gražinimo reikalą.

Lietuvos bylos kėlimas šiuo metu ypatingai yra svarbus. Vis dažniau girdėti balsų, kurie reikalauja išlyginti santykius tarp Rytų ir Vakarų ir užbaigti šaltąjį karą, lyg Vakarai jį būtų pradėję. Sovietų atstovams toks besąlyginis santykių lyginimas ypatingai būtų pageidautinas. Komunistinis pasaulis pergyvena savo ūkinės sistemos bankrotą, kas verčia juos mažinti įtampą Vakaruose, kur gali tekti paramos prašyti atsispirti prieš bado grėsmę.

Raudonųjų imperijos viduje tačiau daroma visa, kad gyventojus įgrasintų ir judėmesį nukreiptų nuo ūkinių sunkumų. Nenuostabu todėl, kad Lietuvoje baudžiami žmonės mirtini už "nacionalistinę" veiklą, spekuliaciją ir tariamą valkatavimą. Bažnyčios, be to, persekiojimas sustiprintas ir laisvųjų lietuvių veikla visai puolama. Visa tai pabrėžia sovietų sunkumus, kuriuos Vakarai turėtų išnaudoti laisvės bylai kelti ir savo pozicijom sustiprinti.

* VLIKo pirmininkas lankėsi Kongreso Užsienio reikalų komisijoje ir tarėsi dėl apklausinėjimų apie padėtį pavergtajame krašte. Apklausinėjimai buvo pradėti birželio 12 - 14 dd. Iš lietuvių jau buvo apklausti J. Miklovas ir J. J. Stukas.

* VLIKo Vykdomoji Taryba išvertė ir išspausdino atskiru leidiniu Visuotiniąją Žmogaus Teisių Deklaraciją. Anksčiau jos lietuvių kalba nebuvo.

* Džilo "Naujoji klasė" taip pat yra išversta ir atiduota spaudai.

* Išleistas specialus Eltos biuletėnis anglų kalba apie sovietinį kolonijalizmą Lietuvoje. Visos susietos su kolonijalizmu problemos yra paliestos, biuletėnis praplėstas ir išleistas didesnis jo egzempliorių kiekis.

* Įsigytas ir išplatintas rašytojo K. Čibiro - Verax leidinėlis ispanų kalba apie Sovietų agresiją ir kolonijalizmą Lietuvoje.

* VLIKo VT pirmininkas J. Glemža dalyvavo Tarptautinėje Laisvųjų Profesinųjų Sąjungų konferencijoje Vakarų

Berlyne, dr. P. Karveis, VT narys, dalyvavo ir pranešimus darė Krikščioniškai Kultūrai ginti komiteto posėdžiuose V. Berlyne, o taip pat Europinio Sąjūdžio suvažiavime V. Vokietijoje; J. Kalrys, VT narys, dalyvavo Laisvųjų Žurnalistų Sąjungos suvažiavime Miunchene ir buvo išrinktas į Sąjungos centro valdybą.

* Dr. A. Trimakas, VLIKo pirmininkas, padarė pranešimą LKD S-gos konferencijoje kuri įvyko birželio 16 - 17 Clevelande, kalbėjo Clevelando Birželio minėjime, ten pat padarė pasikalbėjimą su vietine spauda ir turėjo radijo interviu su radijo komentatoriumi Charles Days per radijo stotį WGAR.

Be to, birželio 18 d. dalyvavo radijo diskusijose su Western Reserve Universiteto Teisių Mokyklos tarp. teisės profesoriumi J. E. Williams

Juozo Tysliavos "DABAR" rinktinė

BUS IŠLEISTA 1962 M. LAPKRIČIO MĖN.

Kaina 10 dol.

Juozo Tysliavos "DABAR" rinktinę galima įsigyti tik iš anksto užsisakius, prisiunčiant 10 dol. šiuo adresu: V. Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y.

Pelnas iš "DABAR" rinktinės (jeigu jį bus) skiriamas Juozo Tysliavos poezijai ir kitiems jo raštams išleisti. Organizacijos ir mecenatai prašomi padėti aukomis.

Su ofseto spaudos darbais

KREIPKITĖS Į

VIENYBĖ

Moderniškiausiomis mašinomis spaudai paruošiamos:

* BROŠIŪROS * BIULETENIAI * KATALOGAI
* KNYGOS * ILIUSTRUOTOS PROGRAMOS IR KT.

Foto reprodukcijos

192 HIGHLAND BOULEVARD, BROOKLYN 7, N. Y.
Tel. AP 7-7257

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras
Salė susirinkimams
vestuvėms ir
pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS
suejimams nemokamai

VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

Winter Garden Tavern Inc.

Vytautas Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: Evergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms
pramogoms. Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

THE

Tel. TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Ona ir Jonas Valaičiai

VIENYBĖ The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y. Telephone: APplegate 7-7257. Entered as Second Class, Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights of republication are reserved.

MES Atkelta iš 1 psl. Vytautas Širvydas

Lietuvių istorijos, iš tautos pergyvenimų, negu apie Laosą ar Kongą. Ir mums nepatinka slapyvardžiai, nes vartojami dažniausiai žemais sumetimais. Mums atrodo, kad Vienybės formatas (ir ofseto spauda) tinkamiausias moderniai spaudai. O juoda spalva kaip kur jau virsta tolygi raudonajai. Pavyzdžiui, ir Chruščevas ir buvusio Lietuvos premjero Ernesto Galvanausko brolis Gediminas Galva nuolat skelbia, kad iš Amerikos nieko nebus: Chruščevas Maskvoje, Galva Drauge ir Tėviškės Žiburiuose.

Birželio mėn. Slavic Review skelbia kitame numeryje išspausdinsią prof. Alfredo A. Senno "The Formation of the Lithuanian Foreign Office, 1918 - 1921" - straipsnį, kuris, be abejo bus įdomus ir mūsų likusiems diplomatams ir Lietuvos istorijai besidomintiems. Istorijos profesorius San Jose College Kalifornijoje Edgar Anderson šiame nr. pateikia "The USSR Trades with Latvia; the Treaty of 1927". Sako: "Rusų imperijos 1721 - 1795 metų laikotarpiu pasisavintieji Pabaltijo kraštai (Estija - Livonija 1721, Latgalė 1772, Lietuva 1793 ir 1795, Kuršas 1795) suvaidino žymią rolę Rusijos ekonominiame gyvenime, nes buvo laikomi svarbiu, net gyvybiniu rusams keliu į Baltijos jūrą." Prof. Andersonas apžvelgia Latvijoje susidariusią pramonę ir Maskvos siekimą 1927 sutartimi ją sunaudoti savo tikslams.

Vasaros metu atostogaudami, nepamirškime, kad mūsų spauda, užsienyje gindama tautos kultūros ir politikos reikalus, niekad atostogų neima!

Mums rašo

ATVIRAS LAIŠKAS

Dirvos redaktoriui atsisakius talpinti, prašau Vienybėje paskelbti šį mano atvirą laišką Dirvos redakcijai.

Dirvos 67 numeryje (1962 6, 11) H. Zemelis, pagarbindamas B. Rallą ir jo rašinius, tarp kita ko, rašo, kad B. Ralla buvo akimirksnių kronikos Mintyje sumanytojas, ir įdeda tokį sakinį: "Jis buvo pirmasis jų sumanytojas ir laukui bėgant įdomiausia ir stipriausia skiltis, apie kurią vėliau susispietė stipriausios mūsų žurnalistinės pajėgos: A. Greimas, J. Cicėnas, Pulgis Andriušis, V. Trumpa, L. Dovydenas, A. Rūkas, B. Gražulis ir kt."

Iš to sakinio išeity, kad B. Ralla ir ana geros atminties Minties skiltis yra vienas ir tas pat daiktas. Kal dėl manęs, manau, ir kitų aukščiau išvardintų asmenų, artimai bendradarbiau su Mintimi dėlto, kad ji ėjo plačios, kultūringos ir tolerantiškos spaudos keliu. Dėl to nuopelnai priklauso ne B. Rallai, bet Minties leidėjui J. Vasaičiui ir jo redakciniam štabui su H. Zemellu prieky. Kaip žinia, B. Ralla netrukus beveik visiškai iškrito iš Minties bendradarbių eilų.

Ačiū,

V. TRUMPA
Washington, D. C.

... Kodėl mes užmiršome Prūsų Lietuvą ir jau nei Karaliaučiaus su Tilže neminime tautos išlaisvinimo pastangose? Tai yra didelis nusikaltimas prieš tuos nesuskaitomus tautiečius, kurie žuvo kovose tarp Vyslos ir Nemuno per

BENDRUOMENĖ ATVIRAI IŠEINA Į POLITIKĄ

VYT. ZALATORIUS

Čia ugnimi, o ne drungnu vandenieliu.

Trys politiniai pranešimai

Iš trijų politinių referentų J. Bačiūnas, ašenosios Amerikos lietuvų kartos veikėjas, dėl akies operacijos negalėjo į sesiją atvykti ir savo pranešimo perskaityti. V. Kamantas, Tarybos prezidiumo sekretorius jį paskaitė.

Bačiūno nuomone, "politinių ir kultūrinių reikalų griežtas atskyrimas mūsų sąlygomis neįmanomas." Jis apgalestavo, kad kompetencijų klausimas nebuvo išspręstas B-nės kūrimestu.

Antrasis referentas, dr. A. Nasvytis, Tarybos prezidiumo vicepir., net laikė apsiribojimą kultūrine veikla B-nės nepilno pasisekimo šlame krašte priežastimi.

— Įsteigus Bnę JAV su jos visuotinumą ribojančiais apkarpymais, B-nės idėja nusitolo didelės dalies savo patrauklumo, ir todėl iki šios dienos dar yra JAV lietuvų tarpe tam tikros opozicijos B-nei, — skambėjo dr. Nasvyčio balsas.

Trečiasis pranešėjas K. Drunga, Chicago apygardos pirmininkas, pastebėjo, kad "bandymas integruoti visuo met susiduria su sunkumais." Mūsų visuomenė esanti nepaprastai diferencijuota. — Tačiau specifikuojama nėra nei Lietuvos chartoje, nei B-nės statute, — tęsė Drunga.

Nėra politikos be valstybės

Pranešėjas pabrėžė, kad Lietuviaiškai politikai šiandien nėra pagrindo:

— Galimybės politikai pasibaigė su valstybe. Lietuvų tauta šiandien kovoja, bet ne politikuoja.

Per nusitęsusias diskusijas, kurias T-bos pirmininkas St. Barzdukas vos išlaikė tvarkos rėmuose, išryškėjo keturios kalbėtojų grupės: viena, mananti, kad tik B-nė

turėtų politinei veiklai vadovauti, kita, kad tik ALTas, trečia, kad abudu atskirai dirbtų, ir pagaliau ketvirta, remianti abiejų bendradarbiavimą.

B-nės "monopolio" idėją aiškiausiai išreiškė dr. A. Nasvytis, kai jis savo pranešime pareiškė:

— Idealus sprendimas būtų palikti B-nę vieninteliu Lietuvos visuomenės reprezentantu, o techniškiems politiniams reikalams spręsti sudaryti specialią politinę tarybą, kuri būtų atsakinga prieš B-nės Tarybą. Anksčiau ar vėliau tas kelias turės būti pasirinktas, — nusprendė dr. Nasvytis.

Vienybės reikla

Dr. B. Matulionis buvo ta "juoda avis", kuri pasmerkė B-nės pastangas dėl audiencijos gavimo šimmet pas prezidentą Kennedy. Jis taip pat pasisakė prieš "kitų prestižo žemintimą bei individų ir organizacijų užgauliojimą." Dr. Matulionis buvo linkęs politinę veiklą, kaip ir iki šiol, palikti ALTe.

Aple trečdali visų kalbėtojų pasisakė už "ALTo palikimą ramybėje." Tegul kiekvienas dirba atskirai. Gal geriausiai tokių nuomonę išreiškė T-bos prezidiumo sekretorius Vyt. Kamantas:

— ALTas turi savo statutą, ir tegul jis pats tvarkosi. Mes veikim pagal savo statutą.

Dauguma kalbėtojų betgi, kad ir nevisai aiškiai, visgi visą laiką krypo į vienokio ar kitokio su ALTu bendradarbiavimo pusę. Šita irakcija pagaliau ir rezoliuciją nulėmė.

Jų tarpe buvo tokių kaip T. Blinstrubas, Lietuvos fondo pirmininkas, kuris nesitenkino miglotu rezoliucijų komisijos tekstu ir pasiūlė savąjį, aiškiai įpareigojantį vykdomuosius organus ieškoti durų į ALTą. Bet buvo ir rezervuotesnių tame būryje, kaip, pvz., V. Adamkavičius, cv narys jaunimo reikalams. Jis, tiesa, pripažino, kad "ALTas yra reikalingas", bet čia pat pridėjo:

Nukelta į 5 psl.

šimtmečių baissas skerdynes. Kodėl neišminti nepamirštamo Tysliavos, iškeliant mūsų teisę ir išblaškant apsnūdimą kovoje už protėvių palikimą sujungti visą tautą į vieną valstybę. Šie laikai suteikia pirmą tokią progą po Žalgirio kautynių.

ALGIS REGIS

JAV LB III-iesios Tarybos antroji sesija, posėdžiavusi Clevelande birželio 2-3 dienomis. Pirmoje eil. iš k. į d.: A. Mikulskis, dr. Alg. Nasvytis, O. Ivaškienė, J. Šlepetys, St. Barzdukas, dr. J. Sungalla, dr. B. Matulionis, J. Jasaitis, V. Adamkavičius, II eil. iš k. į d.: Macys, Giedraitis, St. Dzikas, Z. Dailidka, Vyt. Kamantas, T. Blinstrubas, J. Ignatonis, dr. A. Razma, Vyt. Volertas, A. Kėželis, V. Miccas. III eil. iš k. į d.: Izbičkas, K. Drunga, J. Švedas, V. Bagdonas, B. Šotas, dr. P. Kisiellius, dr. V. Pliodžinsko nuotrauka.

Jungt. Tautų specialaus nukolonijimo komiteto delegacija savo pirmosios misijos metu - šiemet vasario mėn. nuvykusi į Londoną tartis Pietų Rodezijos klausimu. Viduryje (žilais plaukais) komiteto pirm. Indijos amb. C. S. Jha, jam iš dešinės komiteto pranešėjas dr. Nahmudine Rifai, Sirijos atstovas; pirmininkui iš kairės - komiteto vicepir. Sory Conlibaly (Mali). Unations nuotr.

Jungtinės Tautos

Atkelta iš 1 psl.

tvirtinimo, kad tasai laiškas su memorandumu Jungt. Tautų nukolonijimo komitete gautas. Paprastai, kiek iš ligšiolinės praktikos žinoma, tokie patvirtinimai ateidavę 24 val. laikotarpyje ar pokelių dienų.

Komitetas, kurio pirmininkui memorandumas nusiųstas, vadinamas specialiu 17 narių komitetu nukolonijimo deklaracijai įgyvendinti. Ta deklaracija, JT priimta 1960 m., skelbia apimanti visas kolonializmo formas, bet ją ne visi vienodai aiškina; vienai turi galvoje tik vakarietiškoji kolonializmas, kuris jau baigiasi, o kiti į tą apibūdinimą įjungia ir sovietinį kolonializmą. Kiek pirmąją versiją remia sovietai, tiek antrąją - vakariečiai.

Tam 17-os komitetui pernai rudenį generalinė asamblėja suteikė įgaliojimus stebėti, kaip vyksta nukolonijimas, duoti sugestijas ir rekomendacijas ir apie visa tai pada-

Roger N. Baldwin, Tarpt. Žmogaus Teisių S-gos. pirm.

ryti pranešimą šį rudenį susirenkančiai 17-ajai gen. asamblėjos sesijai.

To komiteto darbai daug prisidėjo prie Uranda-Urundi nepriklausomybės suteikimo pagreitimo ir prie pietinės Rodezijos klausimo įnešimo į ką tik pasibaigusios 16-os sesijos darbotvarkę.

Neseniai komiteto delegacija lankėsi Londone ir Afrikoje, norėdama susipažinti su padėtimi, ir klausėsi afrikiečių skundų prieš baltuosius.

Koks petičijos likimas

Ar tasai komitetas suteiks dėmesio ir Tarptautinės Žmogaus Teisių Sąjungos memo-

C. S. Jha, Indijos ambasadorius, specialaus nukolonijimo komiteto pirmininkas, kuriam pasiūstas memorandumas Pabaltijo klausimu. Unations nuotrauka

randumui Pabaltijo klausimu?

Tai didelis klausimas. Būtina atsiminti, kad jis sudarytas geografiniu pagrindu ir jame yra šių valstybių atstovai: Australijos, Kambodijos, Etiopijos, Indijos, Italijos, Madagaskaro, Mali, Lenkijos, Sirijos, Tanganikos, Tunizijos, Sovietų Sąjungos, D. Britanijos, JAV, Urugvajaus, Jugoslavijos ir Venezuelos.

Komiteto pirmininkas

Komitetui pirmininkauja Indijos ambasadorius Chandra Shekhar Jha, savo kraštą Jungtinėse Tautose atstovaujantis jau nuo 1959 m. ir pernai buvęs JT Žmogaus Teisių komisijos pirmininku bei anksčiau vadovavęs eilei kitų komisijų.

Gimęs 1909 m. ir išmokslintas Londone, ambasadorius Jha, prieš ateidamas į JT, buvo Indijos ambasadorium Turkijoje ir Japonijoje, 1955 m. jis Indiją atstovavo Bandungo konferencijoje.

Atidurbęs Jungtinėse Tautose keletą labai sunkių metų, dabar jis jau ruošiasi poilsui, kuriuo galima būtų pavadinti Indijos gen. komisionieriaus postą Ottawoje (Kanadoje).

Manoma, kad į Kanadą jisai išvyks dar prieš rudens sesiją, tačiau, turbūt, rengiant pranešimą asamblėjai apie nukolonijimą jis dar būsiąs.

Jo nuomonė būtų reikšminga, bet, iš kitos pusės, iš Indijos nėra ko labai tikėtis. Jos oficiali pozicija niekados Pabaltijui nebuvo palanki. Yra toks faktas, kad, pavyzdžiui, Krishna Menon, ilgametis Indijos delegatas, o dabar Indijos gynybos ministras, prieš kelis metus per CBS TV interviu yra pareiškęs, kad jis nežinąs, kas su Pabaltijo valstybėmis įvykę 1940 m.

Atsimenant anądienos įvyki, kai sovietai savo vetavimu išiteikė Indijai, diskutuojant Kašmiro klausimą Saugumo Taryboje, optimizmui nedaug vietos, nes indams, turbūt, sovietų veto dabar yra brangesnis už visus išpareigojimus žmonijai ir žmoniškučiai.

Tačiau, kaip ten bebūtų, viltinai nusiteikęs yra Tarptautinės Žmogaus Teisių Sąjungos valdybos pirmininkas Roger N. Baldwin, tasai, kuris pasirašė laišką, pasiūsdamas jį kartu su memorandumu nukolonijimo komitetui, Baldwin, kalbama, gerai pažįstas

ambasadorių Jha ir, esą, jisai turįs pas ambasadorių "gerą akį".

Kas yra Roger Baldwin

Jisai 72 m. amžiaus humanistas, kurį tenka Jungtinėse Tautose matyti posėdžiuose, o taipgi dažnai sutikti ir gatvėje, kai jisai kartu su Eleonora Rooseveltiene žygiuoja iš Carnegie Endowment International Center patalpų į JT būstinę, Jungtinių Tautų sluoksniuose yra labai žinomas.

Jisai savo Sąjungą atstovauja visur, kur tik diskutuojami klausimai, susiję su žmogaus teisėmis ir laisvėmis. Visiškai teisingai jis "Who's Who in America" knygoje vadinamas "political reformer".

Jisai dalyvavo ar dalyvauja tiekios Žmogaus teisėmis besirūpinančių organizacijų veikloje, kad tas organizacijas suskaičiuoti jau trūksta pirštų ant rankos.

Pokario metais jisai kaip JAV civilinių laisvių srities patarėjas dirbo Japonijoje, Korėjoje ir Vokietijoje. Tarp eilės veikalų, jis yra parašęs "Liberty under Soviets" (1928).

Sąjungos veiklos filozofija

Kalbėdamas apie savo vadovaujamos Sąjungos veiklą globiniu mastu, jisai yra išsireiškęs, kad nereikia nusiminti, jei nevisada pavyksta laimėti.

Esą, dirbama kas galima, o jei tie darbai ir pastangos neatneša džiuginančių vaisių, tai jie bent išreiškia tikėjimą į bekompromisinį principą ir patvirtina viltį, kad nenuilstamas tos nevyriausybinės organizacijos spaudimas turi įtakos ir tas vyriausybes, kurios yra pajėgios atsižvelgti į tarptautinius tikslus.

Jis pripažįsta, kad dabar, kai pasaulio vyriausybės yra susirūpinusios krize, grasančia karu, visų nevyriausybinių organizacijų įtaka yra sumažėjusi. Tačiau, anot jo, viešoji opinija, yra. Ta opinija remiasi visuotinėm taikos, gerovės, tautinės laisvės ir žmogaus teisių aspiracijomis, ir ji yra taip stipri, kad jokia vyriausybė negali su ja atvirai nesiskaityti.

Sąjungos veikla

Tarptautinė Žmogaus Teisių Sąjunga, senokai įkurta

Bendruomenė... Atkelta iš 4 psl.

Išsamiausių pranešimą nepolitiniomis temomis padarė J. Ignatonis, Švietimo tarybos pirmininkas. Jis priminė, kad Amerikoje veikia 41 liuanistinė mokykla su 2,689 mokiniais ir 163 mokytojais. Šie skaičiai turėtų būti dvigubai didesni, jo nuomone, ir mokyklos privalėtų turėti nuosavas patalpas.

Ignatonis taip pat pranešė, kad pedagogas P. Maldeikis ruošia studiją apie skirtingus liuvėvių ir anglų kalbų dėstymo metodus. Barzdukas ruošias brošiūrėlę jaunimui supažindinti su B-nės esme ir siekimais.

Centro valdybos išdininkas Z. Dailidka painformavo, kad ižde yra \$10,996, iš kurių pusė jau paskirti įvairiems projektams įgyvendinti.

— Vienybės kaina uždengti Lietuvos laisvinimo vėžį yra nepateisinama.

Posėdžiams pasibaigus, vienas dalykas betgi buvo aiškus visiems — ateities bendradarbiavimas tarp B-nės ir ALTO pareis nuo geros valios ir visuomeninio reikalo pastatymo virš asmeniškų ambicijų. Jeigu Lietuvos lais-

vinime iš vis ko nors Amerikos lietuviai gali atsiekti, jie turi veikti vieningai.

Kultūros fondo darbus apžvelgė V. Micas, paminėdamas Gintiosios kalbos, "Aleksandryno", Vlodo Jakubėno "Liaudies dainų" sąsiuvinio ir liuanistikovadovėlių V-tajam, VI-tajam ir VIII-tajam skyrtui leidimą. Micas čia pat buvo įrėngęs ir šių leidinių parodėlę.

Suvažiavimą sveikino, tarp kitų, ALTO pirm. L. Šimutis, dabartinis VLIKO pirm. dr. A. Trimakas, buvęs VLIKOpirm. prel. M. Krupavičius, Lietuvos Atstovas Washingtonė J. Kajeckas.

Karininkų ir veteranų Ramovės vardu V. Braziulis, Ohio gydytojų draugijos vardu dr. J. Stankaitis, Clevelando I-sios apylinkės vardu O. Jokubaitienė ir II-sios F. Eidimtas.

Abi apylinkės pakvietė posėdžiautojus vakare dalyvauti šv. Jurgio par. salės atidarymo banketo-koncerte ir davė nemokamus bilietus, o dr. Nasvytis visiems iškėlė pietus savo rezidencijoje, 10823 Magnolia Dr.

Paryžiuje, New Yorke įkorporuota 1942 m.

Jungtinių Tautų darbuose ji dalyvauja su patariamuoju balsu (be balsavimo teisės), kaip ir eilė kitų organizacijų, kurios domisi JT Ekonominės ir Socialinės Tarybos veikla.

Pagrindinis Sąjungos rūpestis ir veikla yra žmogaus teisių srityje. Sąjunga Jungtinėse Tautose yra žinoma savo intervencija visa eile atvejų.

Ji kreipiasi ne tik į JT, bet ir į paskiras vyriausybes, jei patiria, kad kuriuo nors atveju ar kuriame nors krašte yra pažeidžiamos žmogaus teisės.

Ligšiol Sąjunga jau yra daug sykų intervenavusi. Pavyzdžiui, neseniai ji darbavosi, kad būtų priimtas JT nutarimas tarptautiniu mastu padėti Indijoje esantiems Tibetos pabėgėliams. Ji padėjo Maltos darbo partijos atstovui būti išgirstam Jungt. Tautose, prašant britus pripažinti Maltai apsisprendimo teisę. Sąjunga protestavo prieš komunistinės Vengrijos atstovo buvimą JT ir reikalavo, kad Asamblėja svarstyty Sir Leslie Munro pranešimą apie padėtį Vengrijoje.

Sąjunga rėmė rezoliuciją, pasisakančią už visų formų ir apraiškų kolonializmo panaikinimą, bet neįstengė sumobilizuoti tiek daug paramos, kad JT kolonializmo deklaracijoje būtų aiškiai pasakyta, jog tai taikoma ir sovietiniam dominavimui ant nominaliai nepriklausomų valstybių.

Dabartinis Sąjungos žygis, pasiūnčiant šį memorandumą, kiek Pabaltijo kraštai ir bendrai kiek kraštai už geležinės uždangos liečiami, yra pirmas toks. Kodėl toje srityje Sąjunga neveikė, matyti iš šio paaiškinimo, esančio pereitų metų Sąjungos veiklos apžvalgoje:

"Neįstengimas gauti informacijų, kuriomis remiantis galima būtų veikti, iš šalių, esančių visiškoje diktatūroje, kur jokių demokratinė laisvių nebėra, Sąjungos intervenciją darė visiškai neįmanoma. Ryšiai palaikomi su Europos Pavergtųjų Tautų Asamblėja betkokiems eventualiai galimiems žygiams."

Be to, Sąjunga palaiko ryšius su žmogaus teisių gynimo organizacijomis daugiau kaip 20 kraštų. Sąjungos būstinės adresas: The International League for Rights of Man, 25 East 64th St., New York 21, N. Y.

Jurgis Gliauda

Jurgis Gliauda yra talentingas romanistas: jis emigracijoje jau gavo tris literatūros premijas ir jau buvo begaunąs ketvirtąją, bet dėl tam tikrų motyvų negavo, tačiau tai dalyky esmės nekeičia – ne visada patys gerieji kūriniai laimi premijas.

J. Gliauda yra dostojevskiško tipo rašytojas; jo romanuose tragizmas ryškiai ir net drastiškai išreiškiamas: vaizduojami arba sunkūs, kriminaliniai nusikaltimai arba gablių, net genialių meno kūrėjų pamišimai, nirsimai neatgavus sveikos sąmonės.

Šios pastarosios rūšies tragizmas vaizduojamas jo "Ikaro sonatoje", kur veiksmas yra statiškas; "Ikaro sonata" yra labai turiningas romanas, kurio turinys tačiau neatpasakojamas. Sitokių kūrinių estetika glūdi ne jų veiksmo, o veikėjų meditacijose, kurios išreiškiamos dialogais, frazėmis, aforizmais.

Dialogas sukasi apie Čiurlionį bei Čiurlioniškumą (Čiurlioniško tipo meną, kurio simboliu eina Mikalojus Konstantinas Čiurlionis).

Romano personažų mintys nuolat veržiasi iš įprastinės, pažintinės, mokslinės logikos į kažkokią metalogiką, į savotišką reliatyvizmą.

Charakteringu veržimuosi į kitoki grožį, negu mes patiriame gamtoje ir gyvenime. Visokiomis minčių formomis reiškiamas admiracija Čiurlioniui bei Čiurlioniškumui, reiškiamas nuostaba Čiurlionio genijum.

Čiurlionio adoratoriai, lyg sekdami savo admiruojamam genijum – M. K. Čiurlioniui – baltą savo gyvenimą pamėšimu. Kaip legendarinis graikų Ikaras žuvo dėl to, kad erdvėje buvo per arti prie saulės iškilęs, taip Čiurlionis žūsta per arti prie šviesos metafiziško grožio.

"Ikaro sonata" sunki skaityti, josios istorija yra ne fabulos kompozicijoje, ne įprastinėj plotmėj; jos personažai kalba itin abstraktiškai; jų dialogas su įvairiais minčių niuansais medituoja apie Čiurlionišką kūrybą Čiurlioniškais temomis, kaip pvz. Saulės sonata, Jūros sonata, Piramidžių saulėtekiai. Pavasario atėjimas, sonatos ritme; ieškoma muzikos skambėjimo Čiurlionio paveikluose, nes tikima, jog žydėjime esama muzikos ir Čiurlioniškame mene nyksta ribos tarp realybės ir svajonės, visos Čiurlionio paveikslų serijos, tai tėra kažkokios naujos, dar žmonijai neapreikštos Apokalipsinės iliustracijos (161 p.) Čiurlionio ir jo adoratorių mintys, sakyčiau, tik viena koja laikosi šios žemės, šio realaus pasaulio ir jo logikos; jie galvoja ir kalba nesilaikydami mūsų logikos; juose jaučiamas veržimasis į kūrybos, į grožio logiką, į gražų pasaulį, kuris yra ne toks, kaip mūsų pažįstama gamta; jame yra kažkas "metafiziška", jo "problemos nepanešamos", dėl šitokio grožio ilgosis einama iš proto, bet nesigallima, nes "kas yra ikariškas beprotis, tas turi amžinybės galias". (22 p.)

Talgi šis romanas yra metafiziškas, bet ne religinis, o tik estetinė prasme. J. GOBIS

FRAGMENTAS IŠ KNYGOS

IKARO SONATA

Albatrosas lėkė. Jis buvo virš besiritančių bangų, virš uolų, kurios juosė krantą staigomis, rudomis užtvaramis, žabojančiomis vandens šėli. Albatrosas lėkė, ir jo kūnas, nusmailintas išdidžios, priekinė ištiestos galvos, buvo lyg sparhuota strėlė dangaus mėlyje. Jo pliksvas šešėlis sekė jį, nerdamas į bangų skiauteres, slysdamas žalsvais bangų nuožulnumais ir akimirkomis čiuoždamas smailių, vandens tvindomų uolų viršūnėmis. Albatrosas matė savo šešėlį, bėgo nuo jo, žaidė juo, ėjo su juo lenktynių ir svaigo skridimo greityje, svaigo dėl regimųjų platybių, dėl gyvenimo džiaugsmo. Atrodė, kad kiekvienas, kas matė skrendantį to pūkųjų placiū, veržliais sparnais paukštį, sklendintį kaip pasakos vizija, pavydėjo jam tos dieviškosios galios skristi virš žemės, virš uolų, virš plačiosios jūros bangų.

Atrodė, kad jo skrydis bus amžinas, nes nėra mirties Apolonui pašvęstoje saloje. Albatroso šešėlis nuslydo marmuriniiais Apolono šventyklos laiptais, palietė kolonų pjeđestalus ir grįžo vėl, dėkodamas grožio dievaičiui, jog jam, baltajam paukščiui, leista čia būti gražiam, galingam, kaip ir salos viešpats Apolonas. Tarytum kas pasakytų paukščiui, kad akmeningoj saloj, skendinčioje jūros žalsvume ir dangaus mėlyje, pašvęstoje Apolonui, tegali būti tik grožis, tik džiaugsmas, nes čia nėra baimės ir mirties šešėlių.

Violetiniu chitonu jaunuolis stebėjo paukštį, prisidengęs akis nuo akinančio dangaus mėlio. Grakštus ir lengvai devįs savo chitoną, tas jaunuolis buvo lyg Apolonas, palikęs šventyklos pavėsį ir nužengęs nuo savo marmurinio pastovo.

Rašytojas Jurgis Gliauda su žmona ir sūnumi.

Naujasis Jurgio Gliaudos romanas "Ikaro sonata" skirtas kūrėjo misijos problemoms gvildinti. Kūrybinio genijaus įkūnijimui autorius panaudojo M. K. Čiurlionio asmenį.

Tai bus ir pirmas lietuvių kalba, ir bendrai, romanas, kuriame figuruoja lietuvių tautos genialus dailininkas M. K. Čiurlionis. Autorius rašė šią knygą nuo 1955 m. Romaną išleido "Nida". Tik knygai pasirodžius, "Ikaro sonata" sulaukė palankių, net entuziastiškų, atsiliepimų. Jurgis Gliauda buvo Vienybės artimas bendradarbis 1945-1947 metais. To paties autoriaus ankstyvesni raštai - poema "Broliai" 1949, eilių rinkinys "Ave America" 1950, beletristiniai metmenys "Gėstanti saulė" 1953, ir trys premijuoti romanai: "Namai ant smėlio" 1951, "Ora pro nobis" 1952 ir "Šiksnosparnių sostas" 1960.

„O, palaimintoji tarp salų, Apolonui skirtoji sala“, šnibždėjo pamaldžiai jaunuolis. „O, palaimintoji tarp salų, kur nėra mirties, kur mirtingieji lygūs dievams, nes ši žemė nesutepta palaidotų kūnų, ir Gefestas čia tik be-reikšmis vardas“.

Stovėdamas prie marmurinio šventyklos portiko, jis dairėsi aplinkui, o žaismingas vėjas kuteno jo violetinį chitoną ir drakė jo juodus, ilgus plaukus. Jis matė jūros tolimąjį akiratį, melsvoje ūkanoje skęstančias kitas tolimesnes ir artimesnes salas, kurios iš šio tolio atrodė lyg jūroje sustojusieji laivai, pilksvi ir apsnūdę. Jis matė ir palinkusias jūr-laivių bures, ryškias melsvume, ir saulės švie-soje švytinčias uolas, apgulusias krantą. Ir vėl jis sekė to visuotinio mėlio platybėse šelstantį ir nardantį didelį, grakštų ir galingą paukštį, kurio blankus šešėlis kartais glostė šventyklos marmurą.

Jaunuolis stebėjosi ta sala, nes jis buvo užaugęs Elados žemyne, kur jūra tik teškia krantan, bet neapsupa, o čia jis stovėjo žemėje, kuri apsupta vandens, ir jam atrodė, kad sala yra milžiniškas laivas, išplaukęs jūron su grakščia Apolono šventykla milžiniškame denyje, ir kad to laivo vadovas yra patį Apolonas, jaunas vyras, kuris stovi toks išdidus šventyklos ertmėje, kurio lūpos žmogiškai juslios, o marmuriniai plaukai linksmai draikosi vėjo žaisme.

„Palaimintoji sala, kur viešpatauja Apolonas, uždraudęs mirčiai apsireikšti“, sušnibždėjo jaunuolis, persmeigtas mėlio, vėjo ir erdvės reginio. Jam atrodė, kad jo dvasion srove-no gyvenimo lengvumo ir džiaugsmo suvokimas ir kad tai buvo Apolono dovana jam.

Staiga jis pamatė, kad, albatrosui artėjant į pakrantę, iš už uolų į dangų iškilo strėlė. Jos skrydyje buvo jėga ir plėšrumas, ir drąsa žėisti, ir gaivalingas siautuly sava, neribota valia, ir, kaip ir albatroso skrydyje, džiugesys lėkti, kilti, siausti, būti nesulaikomam.

Albatroso skridimas susikryžiavo su strėlės smeigimu, ir išdidus paukštis staiga sulamdė savo mėlyje ir saulėje švytinčius sparnus, gailiai apsivertė ore ir sunkiai krito iš aukštybių už netolimų nuo šventyklos uolų.

Valandėlę jaunuolis stovėjo to šventva-giško reginio parblokštas, tarytum ta strėlė būtų sužėidusi jo dvasios polėkį, ir tuoj pasileido bėgti į ten, kur sunkiai sugriuvo nuo dangaus nuskintas albatrosas, ta išdidžioji dangaus gėlė, džiuginusi jį ir Apoloną savo gaivališku siautuliu erdvėje.

„Tėve!“ sušuko jaunuolis, sutikęs už uolų juodabarzdį vyrą, kurio raumeningose rankose tebebuvo lankas ir kuris stovėjo ties griuvusiu paukščiu, nužudęs paukštį už kelių de-

šimčių pėdų nuo Apolono šventyklos aukuro. „Kodėl tu taip padarei? Juk tai Apolono sala, ir mirtis čia užginta“.

„Dievaitis už tai nerūstaus, Ikarai“, atsakė tėvas. „Aš daviau jam auką, prašydamas leidimo nusmeigti albatrosą, nes dievaitis negali paniekinti tikslo, kuriam man reikalingas tas plačiasparnis paukštis. Dievaitis bus man nuolankus“.

Jis pasilenkė ties mirstančiu paukščiu, kurio akyse blėso jūros ir neapžvelgiamų akiračių plotai, užleisdami vietą mirties rūkui, siejamam Gefesto ranka, ir pasakė:

„Atleisk man, kad aš nužudžiau tave, bet per tave aš išmoksiu pakilti ir skristi tavo keliais“.

„Tu nori paimti jo sparnus, tėve?“ paklausė Ikaras.

„Aš noriu skristi, kaip jis. Surakintas tame ištrėmime, apgyvendintas toje saloje, Dedalas negali likti karaliaus valios vergu. Aš išskrisiu iš čia“.

„O kaip aš?“ paklausė jaunuolis.

„Tu skrisi greta manęs“.

„Bet dievai neleidžia žmonėms skristi“.

„Dievai turėjo nusileisti Prometėjui“.

„Bet Prometėjus žuvo“, baimingai pasakė Ikaras.

Dedalas atsakė:

„Prometėjus pasiekė, ko jis geidė. Pastatęs labirintą Minotaurui, aš negaliu sunykti tremties labirinte. Aš išskrisiu iš šios salos ir sugrįšiu Eladon. Dievaičio aukoje aš įžiūrėjau leidimą galvoti apie skridimą. Net vėjuje aukuro dūmai pakilo statmenai“.

„Ar dūmų statnumumas nereiškia mirties?“ tyliai paklausė sūnus.

Dedalas nekantriai nutraukė sūnų: „Nekalbėk apie mirtį saloj, kur mirtis nepakenčiama“.

„Bet, štai, albatroso mirtis“, pasakė Ikaras.

„Už skridimą aš galiu aukoti Apolonui savo gyvybę“, kietai pasakė Dedalas. Jis atsigrūžo į šventyklą, kurios auksinis stogas iš čia buvo matyti virš rusvų uolų užtvaros. „Už išsi-veržimą iš to ištrėmimo, už sugražintą laisvę, už skridimą atgal, į Elados glėbį, per maža albatroso gyvybės, aš aukuju dievams savo ir tavo, sūnau, gyvybes“.

Švelnus vėjo gūsis palietė jų chitonus, suvėlė jų palaidus plaukus, ir atrodė jiems, kad tai atskrido Apolono atodūsis, jo leidimas, jo prielankumas drąsiems, išsiilgusiems savo tėvynės.

Po to jie ilgai nagrinėjo albatroso sparnų mechaniką ir retkarčiais pratardavo vienas į kitą. Į Ikaro dvasią ėmė smelktis neįprastas, ilgesiu perpintas džiaugsmas, nes jis matysias

Vilniuje - Katedros bokštas atspindi neseniai atremontuotos Literatų kavinės lange. Katedros aikštė dabar vadinama Gedimino aikšte. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

žemę iš paukščio skrydžio, nes jis regėsiąs žemę tokią, kokią mato dievai.

Jie slaptai pagamino vaško sparnus, ir jų džiaugsmas buvo didelis. Tai buvo labai plonos vaško plokštelės, išdėstytos sparno plunksnų tvarka. Lankstūs, užgrūdinto gluosnio vycių rėmai jungė tai į vieną derinį, kuris buvo kaip albatroso sparnai, patogus žmogaus rankai, tinkamas žmogui pakilti į erdvę. Apolono aukuro dūmai kilo statmenai, o salos orakulo atsakymas buvo mįslingai prielankus. Dedalas nusprendė išskristi iš ištrėmimo salos, kur jo nedžiugino Apolono salos palaime, kur jis jautėsi esąs mėlyname kalėjime ir nuolatos ilgesingai gražė žvilgsniais mėlynus tolius, stengdamasis ten išvysti Elados kalnagubrius.

Jie pasirinko vėjuotą dieną. Iš ryto, saulei kylant, jie nučiuožė nuo Apolono šventyklos portalo, vėjui siaučiant, jūros akiračiams spindulingai mėlynuojant ir toliams šaukte šaukiant jų artėjimo į juos. Jų kūnai, ištiesti albatroso skrydžio lanku, tapo lyg dvi sparnuotos strėlės, kurios sauvalingai sminga į aukštąją erdvę. Vėjo sparnai susitiko su jų vaškiniais sparnais, švelniai pakėlė juos aukštin, virš pakrantės uolų, virš jūros potvynio skliauterių. Parblokšti skridimo, jie jutosi apsvaigę; vėliau jie pradėjo suvokti skridimą, išvydo jūrą ir tolius, tokius, kokius mato dievai, ir jie laimino Apoloną už jiems suteiktąją galią.

Jie skrido kartu ir stebėjosi vaizdais, kurie lyg plaukė apačioje. Jie buvo dievai, nes skrido. Erdvė buvo prieš juos ir virš jų. Tai buvo mėlyna erdvė, kupina spindėjimo ir svaičulinga. Jie kilo aukštin, visas smulkėjo po jų žvilgsniais apačioje. Laivai susmulkėjo, lyg sumažinti vaikų žaislai. Jūros bangų kilnojimas dingo iš jų žvilgsnio, ir jūra atrodė kaip ištiesinė mėlyna toga, padengusi dalį žemės. Salos išvirto į mažas rusvas oazes, kuriose žydi baltos, marmurinės lelijos, dievų šventyklos. Jie kilo aukštin, ir jau nebebuvo paukščių, žuvėdrų ir albatrosų, kurie juos lydėjo kylančius ir stebėjosi jų kelionės pradžia. Dedalo ir Ikaro baltieji chitonai buvo panašūs į du debesis, kurie vienas greta kito plaukė dangaus skliauto mėlyje. Kada jie pasiekė debesis, baltos debesų nugaros kvietė juos išsėtis snieguotame purume. Jie skrido greta debesų, kurie

plaukė kaip laivai virš mėlynos jūros ir virš jau vos išūrimų, dievams pašvęstų salų.

Bet, štai, ir debesis liko žemai. Aukštin, ir aukštin! Akiračiai neapžvelgiamai platėjo. Jau jie pamatė Elados kalnus, kurie buvo anksčiau suslėpti už jūros ir dangaus susitikimo briaunos. Dedalas pamatė tuos tolimus kalnus; jam atrodė, kad jis galės atskirti kalnagūbrio viršūnes; nejučiomis jis pradėjo šnibždėti tų viršūnių vardus, lyg pasimatyme su mylimaisiais vadintų juos meiliausiais vardais. Elada jį šaukė, ir tą šauksmą jis pajuto savyje. Dingo, sutirpusi tolyje ir jūros tvieskime, ištrėmimo sala, iš kurios juos išleido nuolankusis Apolonas; Elados dievai pakėlė prieš juos kaip ant delno tolimuosius Dedalo gimtuosius kalnus. Dedalas pasuko skridimą į vakarus, į tolybęse tamsėjančią masę.

Jis matė džiugesio ir skridimo aistros įkvėptą Ikaro veidą; jam buvo malonu matyti sūnaus kūną, susuptą į baltą chitoną, ištiestą kaip albatroso kūnas, kaip sparnuota strėlė, siekianti debesis.

„Prieš mus Elada“, suriko Dedalas. „Tie kalnai kviečia mūsų sparnus... Ten mūsų kelionės pabaiga“.

„Aš noriu apžvelgti visą žemę, tėve“, atsakė Ikaras. „Kilkime aukščiau. Mes pamatysime, kas yra už tų kalnų, kas slypi už tų akiračių. Mes būsime pirmieji žmonės, kurie pažvelgs už gyvenimo akiračių“.

Ikaras kilo, ir Dedalas pasekė jį.

„Elados kalnai šaukia mus“, suriko jis, pavijęs sūnų.

„Mane šaukia aukštis“, atsakė Ikaras.

Staiga Dedalas pamatė artėjantį juos akinamai spindintį auksinį saulės vežimą ir auksinius arklius, kurie galinga risčia bėgo aukštybėse virš tirštame melsvume panirusios žemės. Nuo akiračio iki akiračio buvo spindintis saulės kelias, kasdienė saulės kelionė virš žemės.

„Sustok, sūnau!“ sušuko tėvas. „Nesitartink prie to kelio, prie jo nesitartina nė dievai. Aš neprašiau Apolono laimės apžvelgti žemę iš dievų skridimo, tik leidimo sugrįžti tėvynėn“.

Palenkęs vaškinis sparnus ir sklėdamas žemyn, Dedalas pasišalino iš saulės kelio aukštybių ir pradėjo artėti į debesų nugaras.

KREGZDES

*Ir elegantiškos, ir grakščios
Per visą pavakarę alsią
Ratelį sukat, sukat, kregždės,
Lyg abiturientės valsą.*

*Apykaklaitės subaltuoja.
Akysna saulė plieskia tiesiai.
Rūkau. Palei vartus sustoju.
Manęs į šokį nepakviesit...*

*Tai — tik juokai arba svajonė,
Tiktai fantazijos lakumas.
Ir pagaliau čionai pakluonė,
O ne vaškuota salė rūmuos...*

*Tik saulė dega miško ruože,
Tik sukas tyliai kregždžių ratas,
Bet man pro vieną kitą bruožą
Pilnai kiti paveikslai matos.*

*Pašokit jaunos, tyros, grakščios,
Svaidykit svaigų žvilgsnių karštį.
Tequ jie sminga tarsi rakštys
Ir širdį dieną naktį peršti.*

*Vilioja tu, ko jau netekęs
Esu, ir tu, ko gal nebus jau,
Bet su jumis ir mano akys
Kas dieną žiūri saulės pusėn.*

Alfonsas Maldonis

JURGIS GLIAUDA

Neklusnūs Ikaras staiga nutolo nuo jo ir, mažėdamas tėvo žvilgsny, tapo panašiu į apsvaigusį paukštį, sukurio nešamą aukštin.

„Apolone, ar tu nori aukos, mano sūnaus gyvybės, už leidimą išskristi iš ištrėmimo salos?“ paklausė Dedalas dievaitį.

Keistas vėjo gūsis staiga pakėlė jį tampriu poveržiu. Sekdamas Apolono valią, tėvas ėmė kilti į sūnų.

„Sustok! Nekilk! Nesitartink prie auksinio vežimo“, suriko Dedalas. „Apolonas liepė man sugrąžinti tave žemėn“.

Ikaras tebekilo. Jo veide spindėjo skridimo šėlis. Jo judesiuos plakė jėga.

„Aš noriu regėti visą žemę, nuo krašto iki krašto“, atsakė Ikaras tėvui.

„Saugokis artėjančio saulės vežimo. Tai vieta, prie kurios nesitartina nė dievai“.

Jie buvo taip aukštai, kad debesis gulėjo po jais kaip balta, ištiesinė danga be properšų. Virš jų buvo pilna auksinio žėrėjimo, kurį skleidė artėjantis saulės vežimas. Galingas auksinių žirgų prunkštimas ir jų bėgsmo virpulys jau buvo greta jų.

„Žemyn!“ apmaudingai įsakė Dedalas.

„Aš skrendu aukštin!“ atsakė Ikaras.

„Tu beprotis!“ suriko tėvas.

„Tai mano laimė“, nusijuokė sūnus. „Aš

niekad negrįšiu žemėn, kur turiu ropoti žmonių išmintais takais. Aš skrendu, o skridime tegalima tik kilti“.

„Žemyn, tu žūsi!“

Saulės vežimas artėjo į juos. Dedalas baltai paniro žemyn. Jis matė, kaip iškilęs Ikaras pralenkė kilniai pravažiuojantį spindulingą vežimą ir paskendo žėrėjime, kuris buvo neatlaikomas akiai. Auksiniam žėrėjimui mažtant ir auksiniams arkliams kilniai prabėgus, Dedalas pamatė Ikarą. Jis siūbavo savo skrydyje, kaip strėlės pervertas albatrosas, griuęs netoli Apolono šventyklos. Jis matė, kaip tirpsta vaškiniai Ikaro sparnai, ir jis matė, kad jo sūnus jau nebe sparnuotas žmogus, kuris lygus dievams, bet tik skridime persmeigtas strėlės paukštis, iš dangaus krentąs žemyn.

Jis apmaudingai matė, kaip krito Ikaras, lyg nuo aukšto dangaus nuskinta gėlė, nuo mėlyno dangaus į mėlyną jūrą, į ten, kur salos susidėstė amfiteatru su plieno žalsvumo jūros plotu tarp jų; ir tas amfiteatras buvo lyg spąstai pagauti nukritusiam Ikarui.

Ilgai, apmaudingai ir bergždžiai skraide Dedalas ties bangomis. Jis nerado sūnaus, nes Apolonas nuvytusį Ikarą kūną perdavė požeminės viešpatijos valdovui Gefestui.

PRO DOMO SUA...

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Kiekvieną Vieniybės laidą gavęs, pasveriu savo 45 metų laikraštiniško - mėgėjo patyrimais ir kolegėms centre pranešu savo nuomonę. Turėčiau pasakyti, kad turiniu ir spaudos technika esu pagyręs kiekvieną po nepamainomo redaktoriaus Juozo Tysliavos mirties išleistą numerį. Tiklu, tą patį sako ir dauguma Vieniybės skaitytojų.

Aišku, visiems skaitytojams net stipriausia redakcija įtikinti negali. Man, pavyzdžiui, nepatiko S. Meškello postringavimai apie Amerikos lietuvius, E. Keturakio keturių akių nuostabūs stebėjimai, ir kai kurios polemikos su gaidukais giedoti norinčiais vištų vaikais, nes bartasi ir Rutkiskės bajorų su klebonu, o ginčai ir gerą darbą gadiną. Puikiai sako St. Bunker-Prapuolenytė, Kanados Tėviškės Žiburių bendradarbių suėjimo proga: "Ar redaktoriams patinka, ar ne, spaudos pareiga gali būti gyvenimo atspindžiu. Todėl joje ir šešėlių. Spauda remiasi laisvės principu - laisvės savo mintis raštu reikšti. Redaktorius neprivalo būti cenzoriumi, tik tarpininku."

Nekaltame rašinyje apie poetą Kazį Binkį Keleivio redakcija išspausdino jo Internacionalo vertimą, ir vienas skaitytojas dėl to piktai dūrė pirštu į dangų: "Keleiviu išspausdinus banditišką komunistų Internacionala, nutraukiu visus ryšius su Keleiviu." Štai tau, baravyke, lepšys!

Vieniybėje ėjo Pranės Laplenės "Jų pirmosios dienos Amerikoje" - ne iš piršto išlaužti, tikro gyvenimo įvykiai, gyvai parašyti (tikime, netrukus knyga išeis). Ir, jos žodžiais: "Iš skaitytojų atgarsių atrodo, mano dienos raščio drožlės kai kieno per jautriai buvo sutiktos."

Ką gi? Juk yra žydų, bolko-tuojančių pasaulinį talentą Sekspyra už tai, kam pavalzdavęs žydą Shylocką, ir anglų Dickensą - už Faginą "Oliver Twiste". Kodėl mums, Laplenės žodžiais, neturėti "naivių" lietuvių? Kuo mes prastesni už žydus?

Vieniybę iligus metus redagavęs mano tėvas J. O. Širvydas, 25 m. laikraščio sukaktį 1911 m. minėdamas, ra-

šė: "Sunki, bet maloni Vieniybės praeitis. Kiekviena jos gyvenimo dienele atžymėta koku nors naudingu darbu, koku nors žingsniu pirmyn su broliais išelviais Amerikoje. Jaučiame, ne bergždžiomis Vieniybė lietuviškame pasaulyje užgimė."

Pranas Naujokaitis, pasverdamas Juozo Tysliavos milžiniškos svarbos įnašą ne bergždžiam Vieniybės gyvenimui išelviyoje, sakė: "Aštri plunksna, su satyriniu kandumu, bet kūrybišku originalumu. Religinių - filosofinių atžvilgiu liberalinių pažiūrų, nebijęs drąsiai pareikšti savo skirtingą nuomonę ir savo laik. aščio puslapius atidaręs kontroversiniams straipsniams. Ieškojimas ko nors naujo, originalaus, ypač ieškojimas naujo atvejo, kad ir senoje tiesoje, visados viliojo J. Tysliavą kaip žurnalista - redaktorių."

Iš platesnio išsikalbėjimo su leidėja V. Tysliavene ir redaktore S. Narkėliūnaitė liko įspūdis, kad jos trokšta, kad ir toliau Vieniybė įrodytų visuomenei ne bergždžiai užgimusi ir eity Tysliavos eltuojų keliu, kuri jo plunksnos draugas, J. Petrėnas šitaip apibūdino: "Juozas pasiryžo atstovauti naująją lietuvių kartą, kuri dinamiskai veržėsi į pasaulį ir norėjo įsijungti į platųjį gyvenimą, pasilie-kant tokiu atkakliu lietuviu, koku tikrai visados ir buvo poetas Tysliava."

Veržimasis - kova. Tai vis būdavo ir tebėra 77 metus einančios Vieniybės redakcinės galrės, nes tai visų sąmoningų Amerikos lietuvių galrės! Vieniybė kovojo atsiskirti nuo lenkų Amerikoje. Lalmėta, Vieniybė kovojo socialistinį tarptautizmą pajungti tautinės Lietuvos naudai. Lalmėta. (P. Grigaitis ir jo bendraminčiai šiandien vien stipriausių už nepriklausomą Lietuvą kovojančio ALTo šulų, ko nebuvo Tautos ir Tautinės Tarybų veiklos metu per I Pasaulinį karą. Tarpukaryje gi socialistai net su komunistais bendrą frontą prieš Smetonos režimą turėjo).

Šiandien Vieniybė tenka kovoti kitą tautos pažangai kiludančią ydą. Galėčiau ją pareikšti savo žodžiais, kaip

Vilniuje, skulpt. J. Mikėno darbų parodoje - (iš k. i d.): J. Bakušis, J. Mikėnas ir J. Banaitis.

nesykį per paskutinį dešimtmetį visur reiškiau, bet pacituosiu Vieniybės redaktore S. Narkėliūnaitę iš sausio 19: "Tradiciinis kaj kurių mūsų-kijų nusistatymas, kad bolševikinėje Lietuvoje nieko gero nėra ir negali būti, užkerta kelią mums patlems sudaryti tikrą Lietuvos gyvenimo vaizdą... Gaila, kad kai kurie mūsų redaktoriai ir rašytojai savo teisėtame nusistatyme prieš Tėvynėje esantį režimą, per tą savo neapykantą nenori matyti faktų."

"Būdingas buvo atsakymas (pasakoja Tėv. Žib. korespondentas Montreale, klausęs V. Banaičio pranešimo) į vieną paklausimą, kad susilauklytume nuo segimo parsidavėlio požymio Lietuvoje dirbanties žmoniems, savo tautiečiams." (Pranešimą ruošė Kanados lietuvių Bendruomenės politinis komitetas, einas tolygiai ALTo pareigas Kanados lietuvių tarpe.

Nenorėdami su rezginėmis vėjo gaudyti, su prof. Salkausku tikime, kad patriotizmas nereikalauja apakimo savo tautos reikalų akivalzdoje ir net įsako matyti visą tiesą. Pilnai pritariame Margučio redaktoriui Meškauskui, kad ne kritikas, bet triukšmingas patriotas šiuo momentu Tėvynėje yra pavojingiausias pilietis.

Visokių rally, slapyvardžių ir netikrų pavardžių nusimūmimui, mūsų "tysliavinis" balsas visuomenėje nesukėlė laukto mur-mur protesto. Atbulai: mūsų nuomonės rimtai įsiklausoma ir ji pradeda įsigyventi. Štai, Drauge (tiesa, kolkas tik slapyvardžiu) L.

Augštys jau pastebi, kad dabartinėje Lietuvoje gi esama "gabių" beletristų: Mikėlinskas, Lukinskas, Markevičius ir gabių poetų: Degutytė, Marcinkevičiūtė, Baltakis. Justino Marcinkevičiaus apysaką "Pušis, kuri juokėsi" gi tiesiog vadinama "Knyga, lludijančia gyvybę".

Autorius, sako, rašė menišku išradingumu; sakiniai gyvi, nenuobodūs, įdomiai sukirpti L. Augštys prieina išvados, kuriai tikėjo Tysliava ir tvirtai tiki šių žodžių rašytojas: "Ir terorui slaučiant, žmonės lieka kūrėjais". Kodėl? Dėlto, kad juos Dievas savo pavidalu sukūrė, krikščionis sakyty. Dėlto, kaip sakė Anglijos premjeras Macmillanas, žmonija niekad ilgėliau be dvasinio gyvenimo nebuvo. Visa praėjusio šimtmečio taip aukština rusų literatūra juk parašyta caro cenzoriaus replėse (poetą Puškiną Nikolajus I artį savęs apgyvendino ir net apvedino, norėdamas geriau savo "realizmu" į sektį ir aptvarkyti). Mūsų prosenelių patarlė čia sako: Tarp vilkų ir žmogus turi kaupti.

Tikime, kad kaip buvo lalmėta prieš polonizmą ir internacionalizmą, taip sąmoningai Amerikos lietuvių lalmės ir dabar, įtikinant, Varnagailčio dainos žodžiais: "Kur Nemunas ir Dauguva, ten mus tėvynė Lietuva." Ten arti du milijonai žmonių, kaip ir visos tautos, turi gimstančių talentų, kurie kad ir sunkiose sąlygose, kuria žmogiškų vertybių ir kovoja už būvį, Amerikos lietuvių teisė ir pareigą yra visu prof. Salkausčio trokštamu pilnumu žinoti, ką mūsų su žiauriu likimu besigrumią broliai ir seserys daro ir kaip jiems sekasi. Rusų nlekšybėms negalme jaučio odos, o savųjų pasisekimams šykštine gero žodžio (nekalbant, kad visai pamirštama plati ir gili Amerikos lietuvių istorija). Jei kas tokį dalykų stovį pakritikuoja, kyla audros.

Pavyzdžiui, Raila, matyti, po senovei ištikimai eina senovės graiko Esopo pasakėčios mirusį liūtą spardančio asilo pareigas. A. Venclova Pergalėje (bal. nr.) prisimena, kaip su Raila, Cvirka važiavo atlinkyti rašytojo Vieniuolio. Šiandien Raila spardo mirusius, Venclova gyvuosius ir atsiranda mįslė: ar Raila turi raudonuoti, kad draugavo su Venclovas, ar šis, kad klaukus mušė su Raila?

Štai, narsuolis Bertašius Chicagoje prikiša Vieniybės redaktorei S. Narkėliūnaitėi: "Mums Amerikoje būtų buvę malonu išgirsti, kad drąsioji S. N., nuvykusi Lietuvoje, tėvui atkovojo bolševikų atimtus 30 akrų žemės." Pradinės mokyklos moklins žino, kad net dangaus balsų remlama Orleano Mergelė neatkovojo prancūziškų žemių iš anglų be Prancūzijos karaliaus kariuomenės pagalbos. O savo kambaryje narsumu neištvė-

IŠTEKĖJO DR. ALDONA ŠLEPETYTĖ

Iš Prancūzijos gautomis žiniomis, birželio 16 d. garsioje Paryžiaus Notre Dame Katedroje lietuvių misijos direktorius kun. J. Petrošius, asistuojant Katedros atstovui kun. J. Malmanche, sutuokė New Yorko universiteto profesore dr. Aldoną Šlepetytę su to paties universiteto profesoriumi dr. Kajetonu Jonaičiu. Sutuoktuvės įvykiu prie gausiai gėlėmis papuošto didžiojo altoriaus, kur pirmą kartą Paryžiaus lietuvių kolonijos istorijoje nuskambėjo lietuviškas žodis jauniesiems. Čia pat telegrama buvo gautas iš Romos Šventojo Tėvo Jono XXIII palaiminimas, perskaitytas prie altoriaus. Sutuoktvių ir mišų laikui įspūdingai giedodjo Notre Dame Katedros vyrų choras, vargonams pritariant.

Vestuvių vaišės vyko Paryžiaus rytinėje dalyje esančioje gražioje viloje, kur gyvena jaunosios sesuo Blrutė Šlepetytė-Venskuvienė ir jos vyras inž. A. Venskus.

Sutuoktvių metu Katedroje ir vaišėse dalyvavo iš New Yorko atvykę jaunosios tėvai pulk. J. Šlepetys su žmona, jaunojo brolio architektas ir kiti giminės.

Sutuoktuvėse ir vaišėse dalyvavo Lietuvos diplomatinio šefas min. St. Lozoraitis, min. Ed. Turauskas, Lietuvos atstovybės sekretorius A. Lūtukas su ponomis, Prancūzijos lietuvių B-nės, Ateitininkų bei kitų organizacijų atstovai - P. Klimas, Rich. Bačkis, skulpt. A. Mončys, S. ir J. Kavaliauskai ir kt.

Jauniesiems sveikinimo telegramų ir laiškų prisuntė New Yorko ir Forhamo universitetų profesūra.

riąs Bertašius nori, kad Salomėja plikomis rankomis būtų išvijusi raudonąją armiją iš Lietuvos! Kokie paikiti vargšai žmoneliai, anot Sekspyro.

Visų vėjų ir kalbų nesugaudysime, tik galime pasakyti, kad visi Vieniybę šiuo metu puolantieji pirštais dangaus nepasieks!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: Virginia 6-9683

Park Hill Realty

Albert F. Peters (Petrauskas)

Aprauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.
TELEFONAS: Virginia 3-1477
Agentūra siuntiniam į Lietuvą ir kt kraštus.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

GINTARAS
Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00

Ivairiausios gintarines dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

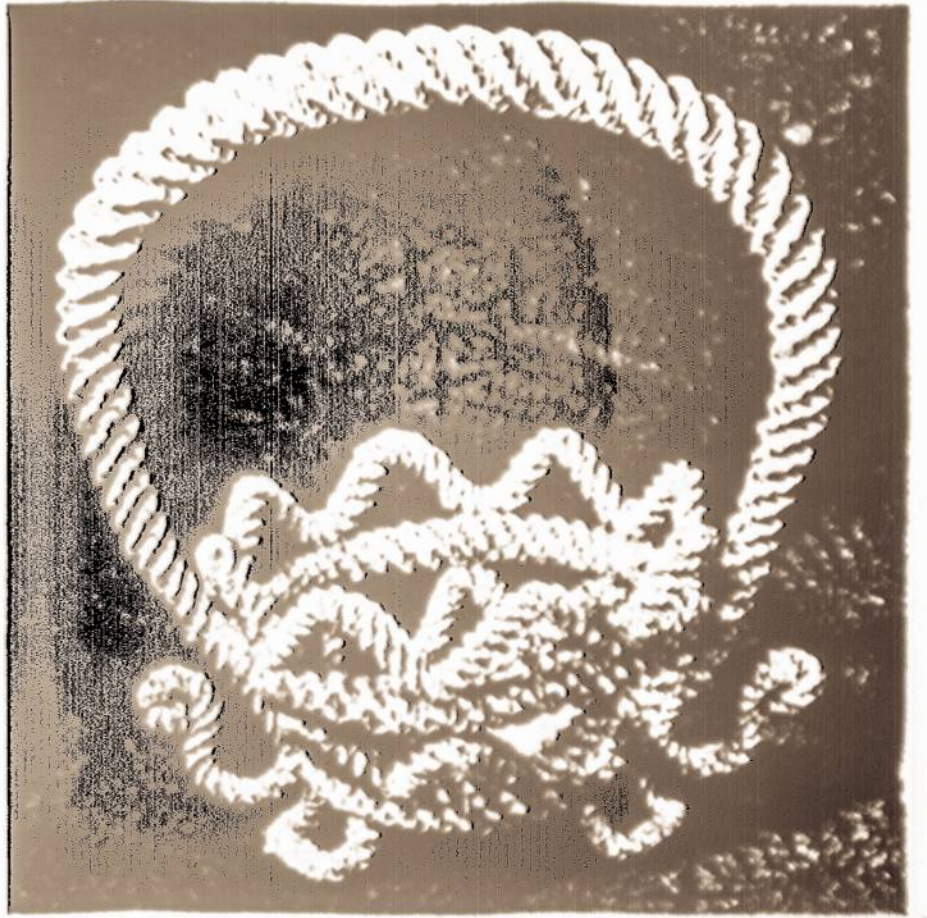
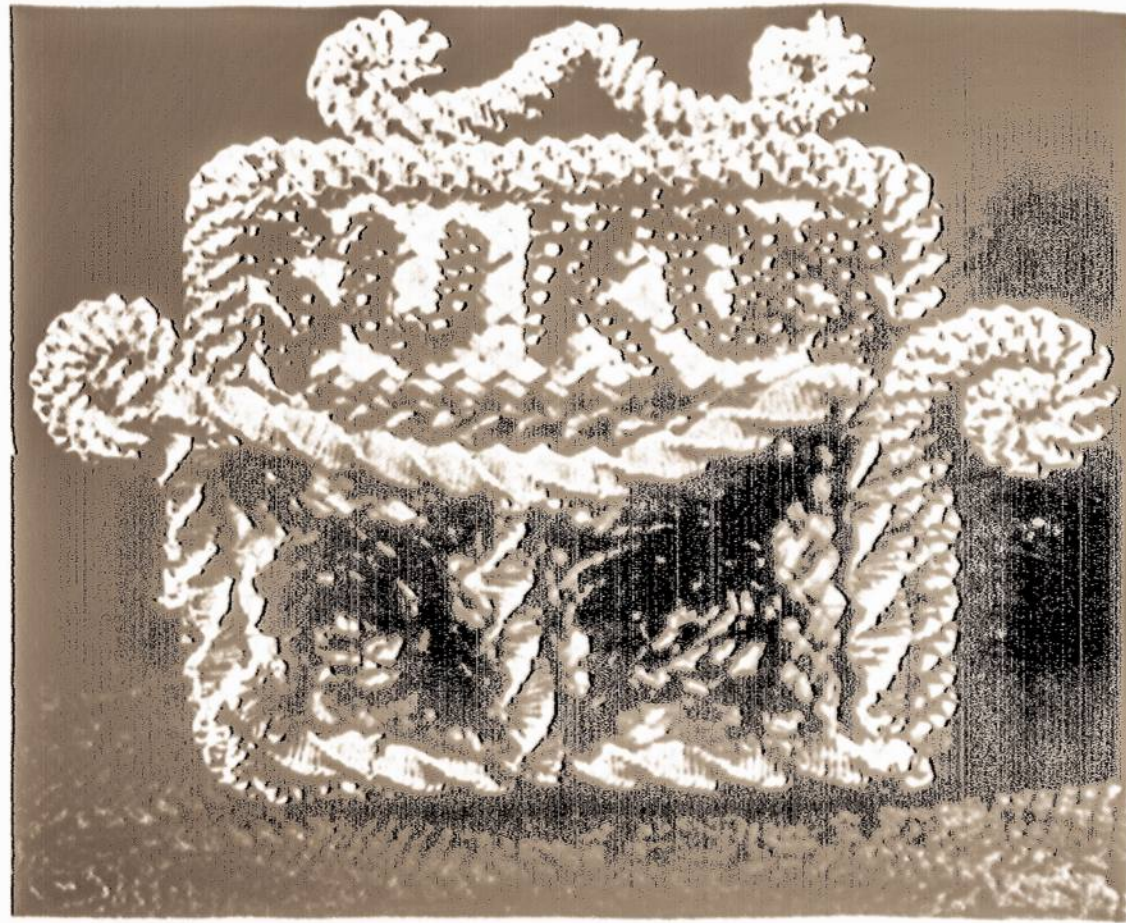
Pasiekiami: auto iki 31 Ave, Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave, IRT iki 74 St, Port Bus iki 31 Avenue.

MOTERIMS:

ŠIAUDAI PRABYLA...

Šiaudai... Paprasčiausi žemkenčių šiaudeliai. Nei apie juos dainelės dainuojamos, nei motutės savo jaunąsias verpėjėles audėjėles iš jų pynėles išlankstyti mokė. Kiekvienai norėjosi, kad kraičių skrynios būtų sunkios nuo rietimų, o šiaudeliai — lengvi ir trapūs. Tik anytą ir mošas prajuokintum tokių pigių grožybių nustvežusi...

Nebent piemenaitėi tiko pynėles lankstyti. Kai rasotos žolės prisipešę galvijai atrajoja, piemenaitė prisiraško grioviuose prižėlusių meldų sauja, susirango ant kupstelio ir pradeda triūsti. Nupina vieną apskritą pynelę, antrą, „išaudžia“ ilgą ilgą plokščią juostelę, kurią galima kaip virvutę kamuo lin suvynioti. Paskui išitraukia sėrmėgos skverne paslėptus savo brangiausias darbo įrankius — adatą su siūlu — ir ima sukabinėti pynėles, kol padaro pintinėlę su rankenom, rėmelius fotografijai, krepšelį šukoms. Pindama ji užmiršta savo vargus — suskirdusias kojas, piktą šeimninę, nuolat ją erzinantį kaimyno vaikį... Mergaitė išsvajoja, pasineria sapnuose ir paprastai daiktai jai nebeatrodo jau tokie paprastai. Štai šitas raištingas šilelis, pilnas atirų gailių ir girtuoklių — jai atrodo puikus karališkas sodas. Obuoliai svyra nuo šakų, o didžiuliai margaplunksniai paukščiai kliauga, čirena gražiau negu vargonai bažnyčioje. O ji pati — kaip kokla karalaitė — vaikščioja po tą sodą ir meduolius valgo. Ant galvos ne iš kaulpienų nupintas vainikas, o tikra auksinė karūna. Ir tie meldų krepšeliai — tai puikios brangenybės — iš aukstinių gijų, šilkais

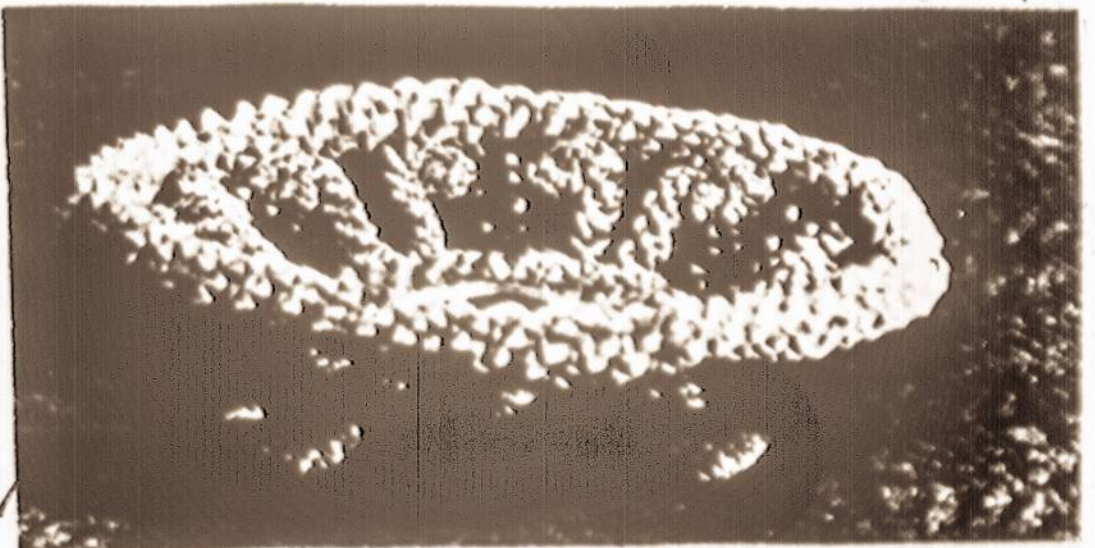
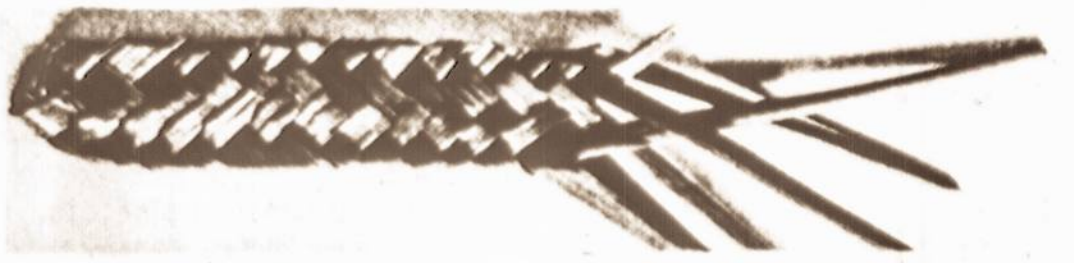

ataustos — pilnos sidabro ir deimantų. Tai brangiausias turtas, kurį ji gali kam nori padovanoti. Šeimninė piktą, kartu nesodina už stalo, vien barščiais ir rūgusiu pienu mailina, gero žodžio nepasako — jai krepšelio neduos. O atiduos jį kaimynų senutei, kuri visados atlaužia šviežio ragaišio žiuberę, visados meliškai prakalbina... Tegul šeimninė pavydi, tegu sprogsta iš pykčio.

Ir piemenaitė nuo tos minties pasidaro linksma! Kaip gerai, kad ji moka tokių darbelių! Kaip puiku turėti ką padovanoti geriesiems žmonėms, o dar puikiau — turėti ir nepadovanoti piktiesiems.

Užsimiršusi, kad ji karalaitė, piemenaitė Onutė pašoka nuo kupstelio, suploja rankytėmis ir ima straksėti ant vienos kojos. Paskui nusitveria botagą, pliaukšteli juo ore ir nukelia pavaryti prie avių artėjančią žalmargę.

Septynerius metus piemenavo, visą eilę metų mergavo Onutė Braždžiūnaitė, ir kiekviename kaime ji paliko savo buvimo pėdsakus — iš meldų arba šiaudelių išpintus rėmelius, rankšluostines, dėžutes, krepšelius, piramides. Ir vis atminimui, vis kaip dovanėles, atsiilygindama geriems žmonėms už šilumą; už gerą širdį.

Tačiau atėjo dar sunkesni metai. Kol esi vienas, nors barščių prisisirbi iki soties. Blogiau, kai mažiems vaikams neturi ko paduoti... Vokiečių okupacijos metais Ona jau buvo ištekėjusi už Vlodo Grigelio. Augino dvi mergaites, vis neišmanydama, kuo jas maitinti, kuo alkanų vaikų verksmą numaldyti. Juk neturėjo Grigeliai jokio turto — nei savo žemės, nei trobos, nei gyvulių. Vyras už menką atlyginimą dirbo miško darbus, o ji pati augino dukteris.

Artinosi šventės. Kaimynės kepė pyragus, gamino alų, virė mėsas. Ir Grigelienei mergaitės, kaip tie maži paukščiukai, laukė iš mamos kokio nors skanesnio kąsnelio. O iš kur palmsi — neiškasi gi iš žemės.

Tada jai pirmą kartą šovė galvon mintis pagaminti ir parduoti kokį šiaudinį dirbinėlį. Susirado vielos, gavo šiaudų sauja, išmirė juos karštame vandenyje ir ėmėsi pinti. Pindama svajojė, kaip ir vaikystės metais, tik tos svajonės buvo dabar daug paprastesnės. Rodos, ne karalaitė ji, o šeimninė: vaikščioja po savo kiemą, užsuka tvartelin, klėtin. Aplink visokių gėrybių pilna: karvutė pritvinkusi, ir sviestą reikla mušti, nes grietinė rūgsta, ir kiaušinių pilna kraitelė — mergiotėms galima kiaušinieneis iškepti...

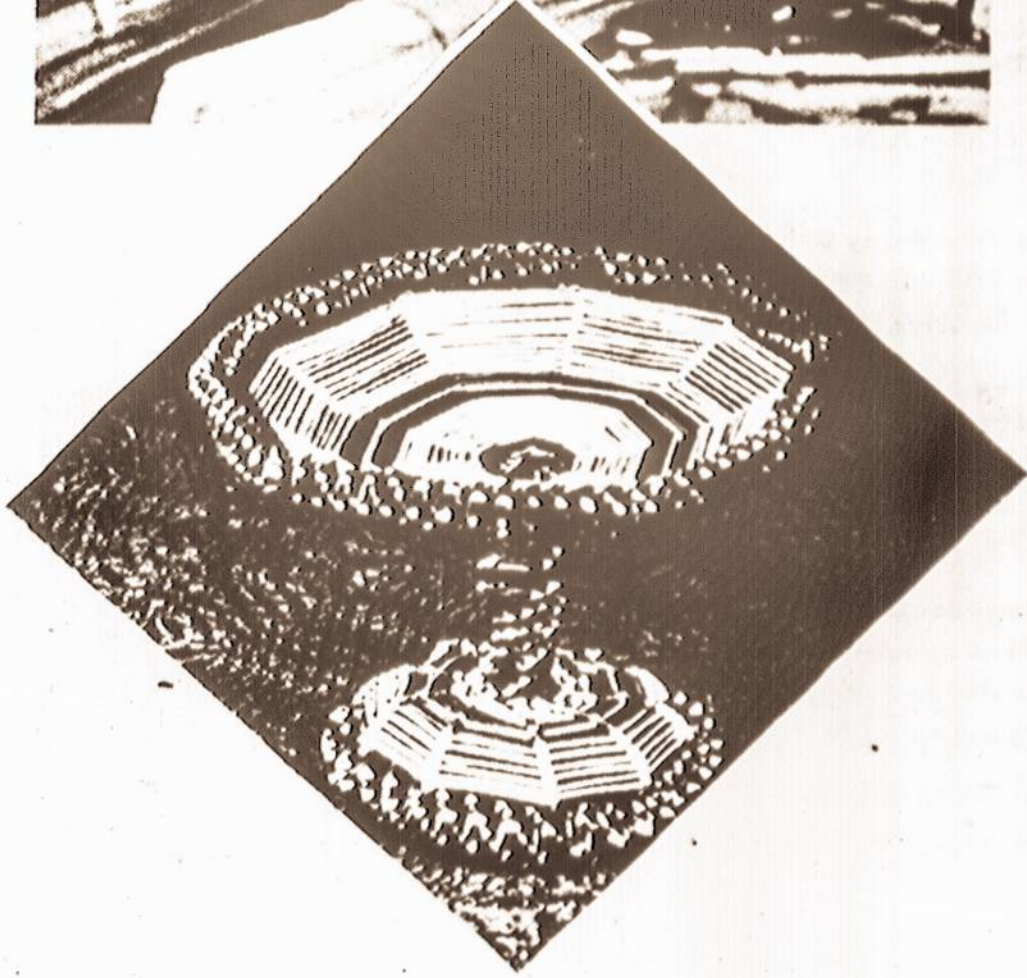
Šiaudeliai neapvytė. Pirmasis pastūlytas pirkti krepšelis taip patiko kaimynei, kad ji nepagalėjo už jį pieno, kiaušinių, pyrago...

Ne kartą tais metais jos darbeliai gelbėjo šeimą nuo bado — pavadavo jie Grigelienei ir vištas, ir karvutę. Dėl to ir dukteris ji nuo pat vaikystės išmokė pinti. Paūgės, išeis piemenaitė — galės ir jos, kaip motutė kadalse, į krepšelius savo svajones įpinti, gerus žmones apdovanoti, net ir duonos kąsnį pelnyti...

Nors laiko maža, tačiau pamėgtam darbui jo visada atsiranda. Ilgais žiemos vakarais Grigeliene ir dabar pina. Nusipirkusi kulį, sukarpą šiaudus, išmirko, nudažo. Vakaraus išdėlioja juos ant stalo ir prasideda pats maloniausias darbas — kūryba. Šiaudeliai klusniai lenkiasi, vežasi apvaliomis ir plokščiomis pynėmis, sukasi aplink vietas, glaudžiasi vienas prie kito, šliejasi prie kartoniškos atramos, kol pavirsta gražiu daikteliu.

Jei kaimynystėje vestuvės, iš šiaudelių ji suvėria sodą, jei kieno vardinės, gimimo diena — padovanuoja dėžutę, piramidę...

Daug Subačiaus apylinkėje žmonių, kurių pirkliai puošia Onos Grigelienei darbai. Visi jie kruopščiai atlikti, matonūs akiai. Į visus įdėta lakios fantazijos ir širdies. Ir kiekvienas jų kalba apie kuklią moterį — menininkę, kuri savo viltis, savo svajones reiškė ne daina, ne audinių raštais, o paprastu šiaudelių kalba.

Birželio minėjimai ir Zapkus

Birželio 16 d. Chicagoje buvo skirta birželio sukakčių minėjimams ir jauno dailininko Kęstučio Zapkaus tapybos parodos atidarymui.

Pagrindinis minėjimas įvyko Jaunimo Centre ir jį surengė LB (bendruomeninkų) Chicago Apygardos valdyba. Kaip minėjimui vadovavęs dr. Drunga pažymėjo, anksčiau panašius minėjimus ruošdavo Amerikos Lietuvių Tarybos vietinis skyrius ar kitos "stambesnės" organizacijos. Tuom apygardos pirmininkas, sąmoningai ar ne, LB ryškiausiai varžovui ALT pripažino aiškia pirmenybę.

Viena teigiama šio minėjimo ypatybė buvo ta, kad jis neužtruko ilgai. Tebuvo tik du kalbėtojai - LB centro valdybos pirm. J. Jasaitis ir svečias iš Los Angeles, čia sustojęs pakeliiui į namus iš Washingtono, L. Valiukas. Abiejų kalbėtojų žodžiai mažai telietė pačio minėjimo tikslą ir birželinis įvykius.

L. Valiukas kalba

Kiek ilgiau savo mintis reiškęs L. Valiukas, savo kalboje daugiau sustojo ties jo vadovaujamo komiteto darbais rezoliucijų pravedime Pabaltijui išlaisvinti. Jis trumpai užsimi-

nė ir apie šio komiteto narių žygius Washingtone birželio mėn. 13 - 15 d. d., kada buvo kontaktuota nemaža JAV senatorių ir kongresmanų. Tačiau kalbėtojo žodžiuose daugelis pasigedo konkretumo ir nepasitenkino bendra fraze, jog buvo pasiekta labai daug. Kalbėtojas pažymėjo, jog pasimatymuose su žymiaisiais žmonėmis galėjęs kalbėti visų Kalifornijos republikonų vardu ir tas jiems padarydavę nemažo įspūdžio. Štai pasisakė, kad komitetas nėra republikoniška organizacija ir jis nekovoja prieš ką nors (čia, be abejo, buvo turėta galvoje ALT-as), bet kovoja už rezoliucijų pravedimą.

Būdamas geru kalbėtoju, L. Valiukas mokėjo pasinaudoti Lincolnio bei kitų garsių asmenų posakiais ir juos sumaniai įrengė į savo kalbą. Bet daugelis po minėjimo klausė, ką bendro turėjo jo mintys su birželiniais įvykiais, kuriems susirinkimas buvo skirtas.

Jeigu Jaunimo Centre įvykęs minėjimas sutraukė apie 100 žmonių, tai panašus minėjimas Hamiltono viešbutyje nebuvo nė per pusę gausus lankytojais. Šį minėjimą surengė Pabaltijo Tautų komitetas, vadovaujant lietuvių grupei. Sukvietus gausų prezidiumą čia salė beveik apytuštė. Gerai, kad ir šis minėjimas buvo nelgas, nors šį gerą ypatybę vargu ar atsveria kitas puses.

ZAPKAUS PARODA

Gausiausias lankytojas buvo jauno (gim. 1938 m.) dailininko Kęstučio Zapkaus tapybos parodos atidarymas Čiurlionio galerijoje. Šis dailininkas 1962 m. pavasarį gavęs magistro laipsnį dailėje Syracuse universitete (kartu jis ten dėstė tapybą), pasirodė su 37 darbais. Tai buvo jo pirmoji individuali darbų paroda.

Susirinkę meno mėgėjai (jų tarpe daug jaunimo, rengėjų, Akad. Skautų Sąjūdžio narių bei jų draugų) įvairiai atsiliepė apie jauno vyro kūrybą. Buvo nemaža tokių, kurie pakaltino jį estetikos stoka ir ypač kritiškai ryškias spalvas.

Atidarymo metu dailininką pristatė dail. A. Kurauskas ir dail. M. Šileikis. Pirmasis parodos kataloge apie K. Zapką taip atsiliepia:

"Jo tapoma formų gausybė - tai ne kas kita, kaip regimos gamtos pavidalai, akimi aiškiai "apčiuopiami", geometriškai išmatuojami, tačiau "literatūriniai" neaiškinami, nepriemant jiemis taip vadinamų objektyvinių savybių. K. Zapkaus objektai neaiškina, nefilosofuoja, nepamokslauja."

Vysk. V. Brizgys birželio 24 d. dalyvavo Portlande, kryžiaus šventinimo iškilmėse.

50 m. kunigystės sukaktį šiemet mini čikagiškiai kunigai: Albavičius, Pakalnis, Jaršėnas ir Francuzevičius.

M. Černiūtė ir G. Mustelkytė šios vasaros atostogas žada praleisti bekeliaudamos po Europą.

D. Virbickaitė kalbėjo prieškomunistiniam "Freedom" susirinkime birželio 15 d.

CICERO LIETUVIAI

Dalia Sulaitytė yra išrinkta 1962 m. Chicago International Trade Fair "Miss Lithuania". Ji yra 19 m. amžiaus, balgusi Marijos aukšt. mokyklą ir Cicero aukšt. lituanistikos mokyklą. Vieniarius metus studijavo Illinois universitete Chicagoje. Dalios tėvas Juozas yra Vienybės bendradarbio Edwardo Sulaitio brolis. Ši paroda, kurioje bus ir Lietuvos paviljonas, prasidės liepos mėnesio pabaigoje. Paviljoną organizuoja LB Chicago apygarda.

Justino Sarausko ir Rasos Gadlauskaitės jungtuvės įvyko birželio 24 d. Sutuoktuvų apeigos buvo šv. Antano par. bažnyčioje, o valšės - par. salėje. Dalyvavo artį 200 žmonių, kurie smagiai linksminosi iki vėlumos. Justinas priklauso "Dainavos" ansambliui.

Lyrisinė kompozicija su "T". Dail. K. Zapkus

Kodėl spekuliuoti?
Sutelktas apdraustas taupymas
duoda aukščiausius procentus

4 1/4 %
metams

Išmokama metų ketvirčiais, pradedant liepos 1, 1962, su nuolatiniu patenkinamu augimu.

Normalus 3% metams ir 1/2% specialaus - jei pinigai padedami ne trumpesiam laikui, kaip keturiems ketvirčiams nuo pirmojo periodo asmeninems sąskaitoms nuo \$10 iki \$30,000, ir iki \$60,000 dviejų asmenų sąskaitoms. Bažnyčių ir labdaros įstaigų sąskaitoms iki \$100,000 mokama 4 1/4% metams (3% normalaus ir 1/2% specialaus). Didesnėms kaip \$100,000 dol. sąskaitoms mokama 4% (3% normalaus ir 1/4% specialaus per metus).

Aukščiausi banko procentai New Yorko valstybėje

ISMOKAMI KETVIRČIAIS NUO PADĖJIMO DIENOS

**THE
KINGS COUNTY
SAVINGS BANK**

Incorporated 1860

TELEPHONE PResident 3-7000 FOR INFORMATION

USE THIS COUPON TO OPEN YOUR ACCOUNT NOW

Mail To Any Office Of
THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK PLEASE PRINT

I enclose \$ _____ (Up to \$15,000 in an Individual Account,
up to \$30,000 in a Trust or Joint Account).

Please open a savings account

In my name alone

In my name jointly with _____

In my name in trust for _____

NAME _____

ADDRESS _____

CITY _____ ZONE _____ STATE _____

If you send cash, use registered mail

Eastern Parkway Office:
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.
Brooklyn, N. Y.

Broadway Office:
135 Broadway at Bedford Ave.
Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office:
Hicksville Road and Jerusalem Avenue
opposite Holiday Park Shopping Center
Massapequa, N. Y.

Member Federal Deposit
Insurance Corporation

Sportines nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Pradžias kelias savaites viso pasaulio futbolo mėgėjų dėmesys bu o ukreiptas į Čilę, kur vyko pasaulinės pirmenybės šioje mūsų planetos platuose populiariausioje sporto šakoje. Birželio 17 d. buvo išaiškintas nugalėtojas kuriuo tapo pirmenybių favoritas — Brazilija, pakartojusi pergalę, pasiekta prieš 4 metus Švedijoje.

Brazilai baigmėje sudorojo gerokai nelauktą varžovą — Europos atstovą Čekoslovakiją, kuri čia pasirodė geriau negu buvo laukta. Beje, čekoslovakai futbole nėra naujokai, tačiau pasaulio pirmenybėje jie baigmę buvo pasiekę tik vieną kartą. Tas buvo 1934 m. Italijoje (II pasaulio pirmenybėse), kur jie finale rungėsi su šeiminkais, Normalus rungtynių laikas baigėsi lygiomis — 1:1, o tik pratęsimе Italams pavyko įsprausti dar vieną gabalą.

Brazilijos patekimas į baigmę ir pergalė joje buvo iš anksto numatytas, nors kaip ir kiekvienoje sporto šakoje, taip ir futbole galėjo įvykti staigmenų. Brazilija, kuri yra vadinama futbolo pertekliu šalimi, palaipsniui kilo pasaulinėse pirmenybėse. 1938 m. ji iškovojo III-čią vietą, 1950 m. — II-tą or 1958 — I-mą.

Tad birželio 17 d. Santiago mieste, stebint 70,000 žiūrovų miniai, brazilai išėjo su dideliomis viltimis apginti meisterio vardą. Tas jiems, kaip žinome, pasisekė, ir jie sumušė čekoslovakus 3:1. Tačiau čekoslovakai čia meisteriams nelengvai pasidavė. Čekoslovakai pirmieji nuginklavo brazilų vartininką ir vedė 1:0. Bet jų pirmavimas nebuvo ilgas, nes po dviejų minučių brazilai išlygino ir kėlinys buvo baigta 1:1. Popertraukos Brazilija pelnė dar 2 lengvus įvarčius ir tuomi užanspaudavo pergalę.

Trečiąją vietą ir bronzos medalius laimėjo šeiminkai — Čilės atstovai, kurie įveikė likusią baigminio ketvertuko komandą — Jugoslaviją 1:0.

Čilė, kuri kovojo baigminėje grupėje kartu su Šveicarija (nugalėjo 3:1), Italija (2:0), Vokietija (pralaimėjo 0:2), trečią vietą nugriebė gana laimingai. Jai vienintelį rungtynių įvartį padovanojo patys jugoslavai paskutinę žaidimo minutę, kada jugoslavų saugas Vlatko Mazcovic įgrūdo savižudį gabalą į savo vartus. Beje, čiliečiai pakeliui į pusfinalį, dar nugalėjo vieną iš šių pirmenybių pabaisų — Sov. Sąjungą 2:1.

Sov. Sąjunga, taip pat vienas iš pirmenybių favoritų, mugėse vienoje grupėje kartu su Jugoslavija, Uragvajum ir Kolumbija. Jugoslavai čia užėmė tik II-tą vietą (po sovietų), bet to jiems pakako patekimui į kvartfinalį. Sovietai iš 3 susitikimų pelnė 5 taškus (prarado tašką tik prieš Kolumbiją), o kitus įveikė (Uragvajų 2:1, Jugoslavija 2:0).

Šiose pirmenybėse taip pat kiek nuvylė Ispanija (ji laimėjo tik prieš Meksiką ir nepateko į kvartfinalį), Italija (pelnė tik 3 taškus ir nepateko į kvartfinalį), Anglija (savo grupėje užėmė II vietą, bet pralaimėjo sekančiose rungtynėse), Vengrija (laimėjo nugalėtojo vardą, bet iškrito sekančiame susitikime).

Pačios pirmenybės (ypatingai jų pradžia pasireiškė žiauriu žaidimu ir čia prisijėjo kai kuriuos futbolininkus pašalinti iš aikštės net su policijos pagalba. Ypatingai šurkščiai žaidė italai, kurie yra 2 kartus laimėję pasaulio pirmenybes (tai vienintelė valstybė iki šiol

Stamfordo ir apylinkės moterų, jau kelis metus savo ratelyje vieningai ir darniai dirbusios kultūrinį ir šalpos darbą birželio 16 d. susiorganizavo į Lietuvos Moterų Atstovybės klubą. Klubo pirmininke išrinkta Antanina Bortweck, žymi ilgametė veikėja, padėjusi daugeliui tremtinių apsigyventi JAV. Vicepirm. Janina Biliūnienė, energinga ir sumani ratelio narė, išdininkė Janina Vallušaitienė, ilgametė ratelio narė, kruopšti darbuotoja. J. Č.

Akademikų Skautių Draugovė išrinko naują valdybą per savo paskutinę sezono sueigą, kuri įvyko birželio 7 d. Andriūšiu bute. Naują valdybą sudaro: Laima Šileikytė, pirm., Ligija Babarskaitė, kandidačių globėja ir Regina Kulytė, korespondentė. Skautės padėjo senajai valdybai, kurioje buvo Ligija Babarskaitė ir Daiva Alytaitė. Kezientė. R. K.

Ona Norvaisaitė-Marvydienė, brooklyniečio veikėjo ir Vienybės bičiulio Prano Narvydo žmona, po ilgos ir sunkios ligos mirusi birželio 18 d., palaidota birželio 20 d. šv. Jono kapinėse po gedulingų pamaldų Apreiškimo par. bažnyčioje. Vellonė buvo 77 m. amžiaus, gimusi Skilvionių km., Joniškiu par. prie Šiaulių. Amerikon atvykusi 1910 m., pradžioje gyvai dalyvavo vietos lietuvių veikloje. Jos liūdėdami liko vyras ir du sūnūs Vytautas ir Algis bei sesuo Zuzana Laurynaitienė. Vienybė visiems jiems reiškia gilią užuojautą.

Daug lietuvių kuriasi Staten Islande. Dėl tolimesnės informacijos skambinkite YU 1-7209 arba rašykite Aldonai Bukauskaitei Heuer 110 Manor Rd., Staten Island, N. Y.

pelniusi pergalę 2 kartus; dabar to pasiekė ir brazilai).

Žiūrovų ir svečių iš užsienio skaičiumi šios pirmenybės rengėjus kiek apvylė. Iš kitų valstybių susirinko tik apie 6,000 turistų (daugiausia iš Argentinos - 700).

Skanu - maistinga

Ekonomiška

Kiekviena proga - paruoštas stalui

Aukščiausios rūšies konservuotos mėsos visur gaunamos šiais žinomais vardais ATALANTA - KRAKUS - TALA

TIKRASIS IMPORTUOTAS LENKIŠKAS

PORK LOIN ROLL

Nepaprastai skanus, neriebus, sultingas Galima valgyti šaltą ar karštą Gaunamas patogiose 1½ ir 3 sv. skardinėse.

VISUOMET REIKALAUKITE IMPORTUOTĄ LENKIŠKĄ PORK LOIN ROLL

Atalanta - Krakus - Tala

Catskill kalnuose

S. IR E. KRAUNAČIŲ VASARVIETĖ

Druskonie Hall

JAU PRIMA VASAROTOJUS IR REZERVACIJOS UŽSAKOMOS, TELEFONUOJANT:

ANDES, N. Y. Tel. 2781

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. EVergreen 7-2089

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY 1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS) 1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS) 423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON 660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y. NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius 410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. STagg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Telefonas: APplegate 7-0349

FARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gelės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAŽEIKA Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y. Telefonas: VIRginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas Any car - Any age driver ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y. Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

VIENYBĖ

A. Valincius iš New Britain, Conn., ilgametis Vienybės skaitytojas ir rėmėjas, pirmūnis užsiprenumeravo š. m. lapkričio mėn. išleidžiamą Juozo Tysliavos "Dabar" rinktinę.

Moteryų Vienybės vasaros pobūvis įvyksta liepos 16 d. A. Sinašienės gražioje sodyboje Highland Blvd. Brooklyne.

Aleksandra Kazickienė perėmė sekmadienį atšventė savo gimtadienį. Kazickių rezidencijoje buvo atsilankę per 60 sveikintojų.

Elena Vaitekūniene, brooklynietė, buvo išvykusi atostogų paviešėti pas sūnų aviacijos kap. Antaną Vaitekūną Massachusetts valstybėje. Jos sūnus birželio 2 d. Syracuse universitete įgijo magisterio laipsnį mechanikos srityje.

Romualdai Kašubai iš Great Neck, N. Y., apgynusiam dizertaciją, birželio 16 d. Illinois universitetą suteikė mechanikos inžinerijos daktaro laipsnį.

Vytautas Jurgėla, brooklynietis, Emilijos ir Antano Jurgelių sūnus, baigė Brooklyn Technical High School, gaudamas stipendiją tęsti mokslą New Yorko kolegijoje rudens semestre. Žada mokytis elektrotechnikos.

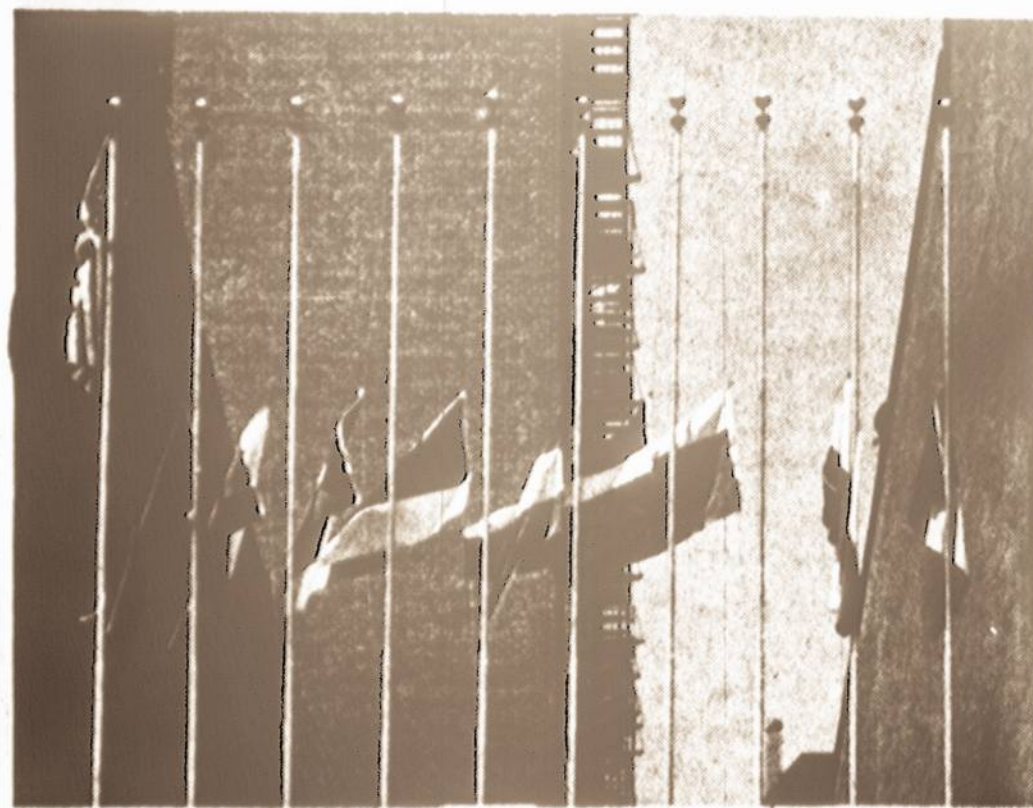
BALFo 100-sis skyrius pastaruoju metu ryšium su Baisiojo Birželio minėjimu, išsiuntinėjo eilę laišku, kuriuose kreipiasi į Didžiojo New Yorko lietuvių isirašyti BALFo narius. "Mes tikime, kad isirašydami į BALFo narius ir savo auka šelpdami Lietuvos kankinius bei tremtinius, geriausiai atžymėsime 1962 Baisųjį Birželį" - tarp kitų dalykų sakoma laiške, kurį pasirašo pirm. J. Galminas, sekr. L. Norkus ir išd. M. Virbickienė. Valdyboje dar yra vicepirmininkai: Ant. Diržys ir Helen Kulber.

Augustinas Marganavičius iš Helsinkio, Suomijos, yra atvykęs į Kearny, N. J., aplankyti savo giminių, su kuriais jis nesimatė daugiau kaip dvidešimt metų. Apsistojo pas dr. St. Daugėlą, kurio žmona Veronika yra jo brolio dukra. Marganavičius yra gimęs Suomijoje ir žinomas lietuvių veikloje. Jis yra geras pažįstamas visos eilės suomių - Lietuvos draugų, jų tarpe prof. Niemi. Marganavičius Suomijoje yra globojęs ir kun. A. Sabaliauską, kai jį vertė suomių tautos epą "Kalevalą". Marganavičiaus žiniomis Helsinkyje šiuo metu gyvena tik keturi lietuviai. Kadangi jis pats yra vyžuonietis, tai, sutiktas New Yorke pabaltiečių rengtame birželio minėjime, prašė perduoti nuo jo labų dienų vyžuonietiams.

Sofija Kraunaitienė po dviejų sunkių operacijų jau pasveiko ir, grįžusi namo į Druskonie Hall reiškia gilią padėką dr. L. Plechavičiui už jo nuostabią ir rūpestingą globą ir visiems bičiuliams už lankymą ir atminimą.

Ligija Bieliukienė, LMA pirmininkė, išvyko į General Federation of Women's Clubs suvažiavimą, įvykusi Washingtone birželio 25 - 29 dienomis. Ji ten pasakė kalbą, kurios pagrindinis motyvas: beatodairinė kova ir budėjimas komunistų sukuryje.

Petras Gray-Grajauskas, 42 amžiaus, gydomas vienoje Brooklyno ligoninėje nuo kitos ligos, gavo plaučių uždegimą ir mirė. Patarnavo Šalinskų laidotuvių išaiga. Veltonio mirė, kaip jo artimieji tvirtina, didina įtarimą, kad tai jau ne pirmas atsitikimas, kai gydomi ligoninėse gauna plaučių uždegimą ir miršta.

Laisvėje esantieji pavergtųjų tautų atstovai pasauliui primena savo tėvynių likimą: Gilumoje Pavergtųjų Europos Tautų vitrina (pažymėta balta rodykle) su iki pusės stiebo nuleistom devynių tautų vėliavom ir plakatu. Vitrina prieš keletą metų įrengta New Yorke skersai gatvę (First Ave. ir 43rd St.) kaip tik priešais Jungtinių Tautų vėliavą, kurios pusrutuliu plevėsuoja palei Generalinės Asamblėjos rūmus. Plakato žodžiai ir piešinys keičiami pagal reikalą, žiūrint ką Jungtinės Tautos tuo momentu svarsto. Nuotraukos darytos perėmė savaitę iš Jungtinių Tautų sekretoriato 15 aukšto. Kairėje - vitrinos dabartinio plakato detalės. Viršuje - Lietuvos vėliava trečia iš dešinės.

degę savanoriai, netekę jėgų, išbaigę šovinius, rankoj dar laikė paskutinį Molotovo kokteilį, jie žiūrėjo nuo Budapešto stogų į tą laisvės šalies - Amerikos pusę - ir laukė pagalbos iš jūros ir oro...

Amerika dabar slūgčia savo pajėgas į Vietnam, Laosą, bet jina nepasuntė nieko tada į pavergtą Europą, kai reikėjo tik trupučio laisvės liepsnom...

Dabar, kai Amerika švenčia 183 metų savo laisvės dieną Liepos 4-tąją, mes visl su džiaugsmu turim dėkoti tai šaliai, kuri priglaudė tiek daug žmonių...

Kai daugelį mūsų Tėvynės pasiilgimas kankina, kai tėviškė visad prieš akis, pasveikinkim Ameriką su Liepos 4-ąją, kad ji, sėkmingai vadovautų pasauliui ir jam padėtų laisvės reikaluose.

J. PAROJUS

Kasdienos temomis

Dažnai girdim kalbas, kur geriau: Amerikoje ar Kanadoje?.. Abi didelės šalys, gulinčios tam pačiam šiaurės Amerikos kontinente, abi demokratiškos, abi gamtus turtais perketusios. Ir aviejose dominuoja anglų kalba. Atrodo, nėra jokio skirtumo, net valstybių sienos nesaugomos.

Kanada didelė, savo plotu nusitęsianti net iki šiaurės ledynuotų vandenų, kai jos gyventojų skaičius net nesiekia 20 milijonų. Šalis didelė, graži, turinti milžiniškus plotus dar neištirtų gamtos turtų. Jos keliai dabar galutinais asfaltuoti, bet bus bendrai siauresni, palyginus su Amerikos keliais, kokių nerasi niekur pasauly. Kanadoj dar daugely vietų, kelių šimtų mylių nuotolių nuo miestų, duoda dykai žemes, tik reikia už dokumentų sudarymą užsimokėti...

Žodžiu, Kanada kraštas dar neišsemtas ir neištirtas, nes daugely vietų, tolimuos miškuos žmogaus kojos dar nebuvę įkėlę.

Žmonėms su galva, su laime, dar alima užtikti vietų su auksu, sidabru, nafta ir tt. Jos 10 provincijų dar sutalpinę milijonus žmonių, kai tuo tarpu Azijoje kai kur juntama, kad jau tiršta...

Ji guli kaimynystėje su didžiąja laisvių šaliu Amerika, su 182 milijonais gyventojų.

Amerikos 50 valstybių, su didele pramone, su milžinišku perkeliu maisto, šelpia

visą laisvą pasaulį, neišskiriant nė komunistinių kraštų, kaip Lenkija, Jugoslavija.

Kanadoje daugiausia Amerikos kapitalas investuotas į pramonę. Ji, sakyčiau, ten daug kontroliuoja...

Kai kas mane klausia: kur geriau gyventi, aš duodu įlems turtingo ūkininko ir kumečio palyginimą. Amerika yra senas dvarininkas, prisigyvenęs visko, gi Kanada, nelyginant, kumetis prieš Ameriką.

Savaime aišku, kad tiems kurie nuo seno įsikūrę Kanadoje, įsigiję biznius, pramonę ar tabako ūkius, niekad nelinkėčiau keist savo gūžtas.

Be to, kur amžių pragyvenęs, kur atminimai žmogų lydidi, kur pažintys supa, kam leškot svetimų dievų kitur. Jaunom, veržliom asmenybėm Amerikoje yra didesnis pasirinkimas, čia platesnės marlos ir gilesnis vanduo, nes Amerika, tas nuo seno laisvių kraštas, kur bėgo prie caro mūsų tėvai, kad nerelktų eit į kariuomenę, kur važiavo vargo prispausti užsidirbti pinigų.

Amerika mūsų laisvės svajonių šalis, tik iš jos užsižiebs ta laisvės kibirkštis ir čia patekės pavergtam pasauliui, laisvės saulė.

Žinoma, laisvės niekad veltui nedalija - darbas, ryžtas, kova - štai mūsų keliai į laisvę...

Kai nesena Budapešte buvo iškilusios laisvės liepsnos, kai mokyklinio amžiaus užsi-

Florence Karvelytė ir R. Kazlauskas susituokė birželio 16 d. F. Karvelytė yra Vienybės kaimyno, žinomo veikėjo Stepo Karvelio gimnaitė. V. Maželio nuotrauka